Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 226 (14031) | 1975 оной сентябриин 26, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

...ХЭ ОРОНДОО — ...ЭГ ОРООҺО ТАРЯА

...жэлэй һүүлшын — түгэсхэхы жэлдэ республи... таряашад баян ургаса ургуулжа шадаа. Энэ ха... колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, меха...ууд болон кукурузашадай, хартаабхашад болон ...дой шэн габьяата ажалаар туйлагдаһан амжал... Илангаяа оробһо тарянай ургаса хэзээ хэзээнэй... баян байгаа гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Тиимэ... КПСС-эй XXV съезд зарлаха тухай партиин Цент... Комитедэй апрелиин Пленумэй шиидхэбэреэр ур... басаһан, Буряад оронойимнай таряашад Эхэ орон... 000 тонно ороһо таря тушааха гэжэ шиидэн... шэнээн ороһо таряа манай республика гүрэндэ ...ка огто үзөөгүй байха юм. Энэ уялгаяа нэрэтэй ...ээр бэелүүлхэ гээшэ хүдөө ажахымнай хүдэлмэ...эй нангин зорилго болоно.

...лаар түрүү ажахынууд болон механизаторнуудай ...үүсхэл гаргаһаниинь элитэ. Жэшээлхэдэ, Зэдын ...комбайнернууд таряа хуряалгаяа тон богонихон ...соо, эрхим һайн шанартайгаар, гээлтэ хоролтогүй ...ряажа абаха, агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ...гэжэ уялга абаад, республикын бүхы комбай...ые социалис мүрысөөндэ уряалһаниинь мэдээжэ. ...үедэ Зэдын механизаторнууд уялгаяа муу бэшээр ...э байнхай. Зэдын аймагай таряашад гүрэндөө ...тонно ороһо таряа тушаахаар арга боломжотой. ...Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхоз — 45 ...центнер, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэм...колхоз — 30 мянган центнер ороһо таряа гүрэн...далдахаар уялга абанхай.

...түрүү ажахынуудай гаргаһан үүсхэлые республи...хы колхоз, совхозуудай коллективүүд халуунаар ...«унаһан малгайгаа абангүй», үдэр һүнигүй сол...даргыгаар ажаллажа байнхай. Колхоз, совхозуу... дээрэһээ үдэрһөө үдэр бүхэндэ улам бүри ехэ ...таряанай гүрэнэй амбаарта орожо байһан тухай, ...таряа тушааха талаар абаһан социалис уялгануу...эсхэхы жэлэйнгээ, мүн бүхыдөө юһэдэхи табан ...тэ түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн ба дүүргэжэ ...тухай баясхалантай мэдээсэлнүүд аймаг бүхэнһөө, ...бүхэнһөө редакцида орожо байна. Кабанскын ай... «Шергинский» совхозой коллектив гүрэндэ ороһо ...далдаха табан жэлэйнгээ түсэб хоёр дахин үлүү ...үргэхэ гэжэ уялга абаад, тон ехэ оролдосотойгоор ...а, уялгаяа бэелүүлхэ байһандаа найданхай.

...хуряалга дээрэ үдэр бүхэндэ үүсхэл оролдолго ..., хэзээ хэзээнэйхиһээ бүтээсэ ехэтэйгээр, гээлтэ ...гүйгөөр хүдэлжэ, ехэ ороһо сохин абажа байһан ...ернүүдые тоолохо болоо һаа, барагдашагүй олон. ...ика доторoo эрхимлэжэ ябаһан комбайнернуудай, ...таряа амжалтатайгаар зөөжэ байһан жолоошодой, ...трактористнуудай нэрэ солые алдаршуулхын тула... КПСС-эй райкомуудай, колхоз, совхозуудай зууршал...най газетын хуудаһанда табан хоног бүхэндэ нэгэ ...Улаан туг үргэгдэжэ байха юм. Эдэ механизатор... КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн со...мүрысөөндэ илагшадай тоодо орохо байна.

...бриин 20-ной байдалаар хаража үзэхэдэ, республи... колхоз, совхозууд гүрэнэй амбаарта 90.000 тон...һо таряа тушаагаад байна. Гүрэндэ ороһо худал...сэбөө Бэшүүрэй, Хяагтын, Загарайн, Улаан-Үдын ...д муу бэшээр дүүргэжэ байнхай. Тиихэдэ Яруу...энгын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй аймагууд ...э ябана. Бүхыдөө республикамнай гүрэндэ таряа ...түсэбөө 55 процент, даабаряа — мүнил 37 процент ...хэй. Республика дотор гүрэндэ таряа тушаалгын ...агүй ябажа байһыень энэ баримта эли тодоор гэр... Энэ шухала хэрэгтэ ехэхэн дутуу дунданууд үзэг...ыень хэлэхэдэ, мүнөө ехэ орёо, бэрхэшээлтэй үе ...род байна. Зарим нютагуудта бага бэшэ хура бо...орхино. Энэ хадаа ургаса хуряалгада нилээд һаад ...а юм бэзэ. Теэд олохон ажахынуудта таряа ху...н унжагайраад байһанайнь гол шалтагаан хура бо...ээ бшуу. Гол шалтагаан юуб гэхэдэ, олонхи ушар...айнь эмхидхэл хангалтагүй, бүтээсэнь бага, журам ...йна. Ажалай эмхидхэлэй хангалтагүй байһан дээ...арим ажахынуудта үбһэ хуряалга, тэжээл бэлэд...таряа хуряалга, ороһо гүрэндэ тушаалга — иимэ ...хүдэлмэринүүд дээрэ дээрэһээ дабхасаад, зэргэ ...ушархан ушар тохёолдонхой. Иимэ оршон байдал... бүхы ажалаа тон һайнаар эмхидхэхэ, агрегат бү...үндэр бүтээсэтэйгээр, түхэреэн сүүдхэ соо, хэдэн ...э хүдэлгэхые оролдохо, энэ үедэ механизаторнуу...бэсэ эрилтыень хүсэдөөр хангаха шухала.

...ямар дутагдалнууд тохёолдоноб гэхэдэ, таряагаа «...ярһээнь» унагаажа, бэал болгоһон аад, саг соонь ...ажа, сохижо абангүй, поли дээрэнь удаан хэбтүүл...лдаг ушарнууд үзэгдэнэ. Энэ ехэ буруу гээшэ. ...эн ажахын тоог дээрэ асарагдаһан ороһо ...сэбэрлэгдэнгүй, хатаагдангүй удаан болзор соо гу...анараа гэжэ хэбтэдэг баримтанууд бии. Мүн ...таряатай байһан аад, тэрэ дарыдань гүрэндэ яаха...б тушаадаггүй ажахын хүтэлбэрилэгшэд бии бай... Эдэ бүхы дутуу дунданууды дары сагтань усад...ргтай. Түбхын түрүүндэ эрхим һайн шанартай ...таряагаа гүрэндөө тушааха даабаряа заабол дүүр...эхэ жэлэй тарилгын үрэһэ хүрэнгын фонд (жаса) ...ээр хааха гэһэн зорилго ажахы бүхэнэй урда та...

...о тон харюусалгатай үе, шиидхэхы үдэрнүүд ту...рээд байна. Октябрь һарын гаратар мүнил дүрбэхэн ...үдэр. Саашадаа хүйтэржэ болохо. Саһаншье орожо ... Баян ургасаяа саг сооонь түргэнөөр хуряажа абан...саһан доро оруулбал, гэмтэ ябадал болохо бшуу. ...рнүүдтэ часшье, минуташье һамшалтагүйгөөр, тон ...итэй, журамтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа...н, оһолдо орожо болохо байна.

...лхоз, совхоз бүхэн ургаһан ороһо таряагаа нарин ..., гээлтэ хоролтогүйгөөр түргэн хуряагаад, гүрэн...роһо тушааха даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ. ...хы жэлые, бүхыдөө юһэдэхи табан жэлые нэрэтэй ...йгөөр түгэсхэхэ зорилготой.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ СТАХАНОВСКА ХҮДЭЛӨӨНЭЙ ВЕТЕРАНУУДТАЙ УУЛЗАА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев орон дотор стахановска хүдэлөөнэй эхи табиһан бүлэг хүнүүдтэй сентябриин 24-дэ Кремль соо уулзаа.

Леонид Ильич стахановска хүдэлөөнэй түүхэтэ 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Социалис Ажалай Геройнуудые — Константин Александрович Бориниие, Александр Харитонович Бусыгиниие, Мария Ивановна Виноградовае, Марина Васильевна Гнатенкые, Иван Иванович Гудовые, Прасковья Ивановна Ковардагые, Петр Федорович Кривоносые, Константин Григорьевич Петровые, Николай Степанович Сметаниниие халуунаар амаршалба. Стахановецуудай ажалай габьяае энэ хэрэгтэ таанадай оруулһан хубитые совет арад, Коммунис парти үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Коммунис байгуулалтын агуу ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ совет арадай ехэ арга боломжотой, үүсхэл болон эдэбхи хэшээл гаргаха хабатай байһыень стахановска хүдэлөөн эли тодоор харуулаа. Социалис общество хүгжөөлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ түгэлдэр хүсэн гэжэ энэ хүдэлөөе толоод, тэрэнэй үргэноор дэлгэрхын тула шухала бүхы арга боломжонуудые парти хангаһан байна.

Олониитын социалис мүрысөө хүгжөөхэ, хүдэлмэришэн ангиин залуу халаан хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ стахановска ёһо заншалнуудай шухала удха шанартай байһые нүхэр Л. И. Брежнев саашадаа тэмдэглэбэ. Мүнөө манай оронoй хэдэн миллион хүнүүд мүрысөөндэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөндэ хабаадана. Социалис мүрысөөн соогуур шэнэ үүсхэлнүүд, түсэбтэ табан жэлэй ударнигуудай шэнэ нэрэнүүд саг үргэлжэ мүндэлнэ.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхын түлөө, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор уттахын түлөө социалис мүрысөөнэй үргэноор дэлгэржэ байһан ушар хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин шэн зоригто ажалай, тэдэнэй халуун патриотизмын, Коммунис партиин хэрэгтэ хизааргүй үнэн байдагай эли тодо гэршэ жэшээ болоно.

Партиин Центральна Комитет КПСС-эй XXV съездын урда тээ ямар асуудалнуудые шиидхэжэ байнаб гэжэ уулзалгада хабаадагшадта нүхэр Л. И. Брежнев хөөрөө.

Стахановска хүдэлөөнэй ветеранууд тэдээндэ ехэ анхаралтайгаар хандадаг байһанайнь түлөө, совет хүнүүдэй баян дэлгэр байдалые улам һайжаруулхын тула саг үргэлжэ оролдолго гаргадагайнь түлөө, манай Эхэ оронoй амгалан тайбан байдалай һалбаран мандалгын аша туһада эсэшэ сусашагүйгөөр шармайн оролдодогойнь түлөө партиин Центральна Комитедтэ, Леонид Ильич Брежневтэ халуун баясхалан хүргэбэ.

Ажалай ветеранууд залуушуулые хүмүүжүүлгын хэрэгтэ саашадаа эдэбхитэйгээр хабаадаха, тэдээндэ дүй дүршэлөө, эрдэм мэргэжэлээ, бэлиг шадабарна дамжуулха, һурган хүмүүжүүлгын хэрэг хүгжөөхэ гээд этигэдэг байһанаа нүхэр Л. И. Брежнев хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ элирхэйлэн мэдүүлбэ. Эдэнэй элүүр энхэ, золтой жаргалтай, азатай һайн ябахыень хүсөө. Алексей Григорьевич Стахановта халуун амаршалга хүргэхэ, һаяар эдэгэхыень хүсэһэн хүсэлэн дамжуулхые Л. И. Брежнев гуйба.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, ВЦСПС-эй секретарьнар В. И. Прохоров, А. В. Викторов хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уулзалгын үедэ.

Фототелеграфаар абтаба.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИ БУДАПЕШТДЭ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй ба ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай делегацинуудай хоорондын хөөрэлдөөнүүд эндэ эхилээ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров совет делегациие, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ А. Апро Венгриин делегациие хөөрэлдөөнүүдэй үедэ толгойлно.

П. М. Машеров ВНР-эй Гүрэнэй суглаанда, бүхы аха дүү венгер арадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй амаршалга дамжуулба.

П. М. Машеров хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхыень ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай делегациие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө уряа. Уряал баяр баясхалантайгаар зүбшөөгдэн абтаба.

А. А. ГРОМЫКО НЬЮ-ЙОРКДО ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДЫЕ ХЭЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко сентябриин 23-да ФРГ-гэй федеральна канцлерай орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г.-Д. Геншертэй уулзаа. Советскэ Союзай ба Баруун Германиин хоорондохи харилсаанай асуудалнууд, тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

А. А. Громыко Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Я. Чавантай уулзаа.

Эдэнэр СССР-эй ба Индиин хоорондохи хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа зүбшэлхэдөө, Эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай Совет-Индиин договорой шухала удха шанартайе дахинаа тэмдэглэбэ. Хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнууд тусхайлан хэлэбэл: ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессиин хүдэлмэридэ, Урда Азидахи байдалда хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Уулзалга хани ёһоной оршон байдалда үнгэрбэ.

А. А. Громыко Ирагай гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Хаммадитай мүн лэ уулзажа, хөөрэлдэһэн байна.

Үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талын харилсаанай зарим асуудалнууд хаража үзэгдөө. Уласхоорондын асуудалнуудаар тэрэ тоодо ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессиитэй холбоотой асуудалнуудаар, һанал бодолнуудаа зүбшэлбэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи мүнөөнэй байдалда министрнүүд онсо анхарал хандуулаа.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

СССР-эй ЦСУ-гай сентябриин 22-ой мэдээнэй ёһоор, оронoй колхозууд, совхозуудта 103,6 миллион гектар ороһото, ороһото-бобово ургамалнууд (кукурузагүйгөөр) хадагдаад байба. Энэмнай тарилгын талмайн 84 процент болоно. 101,3 миллион гектарай таряан сохигдожо абтаа.

Тарилгын талмайн хахадай — 246 мянган гектарай барайгар хуряагдаа. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 90 мянга шахуу гектараар ехэ байна. Үнгэрэгшэ неделиин туршада барайгар хуряалгын эршэ нэгэ хахад дахин түргэдхэгдөө. 16.9 миллион гектарай кукуруза хуряагдаба. Энэнь тарилгын талмайн 90 процент болоно.

Саахарай свёкло хуряалгын эрид түргэдхэгдөө. 914 мянган гектарай гэхэ гү, али тарігдаһан талмайнь дүрбэнэй нэгэ хубиин ургаса хуряагданхай.

(ТАСС).

Республикын хүдөө ажахын министерствэдэ

УДААНААР, МУУГААР ХУРЯАНА

Энэ жэлдэ Хориин аймагай олонхи ажахынуудта ороһо тарланай ургаса хуряалга, мүн намарай паар хахалалга, гүрэндэ ороһо тушаалга болон үрэһэ хүрэнгын таряа сэбэрлэлгын хангалтагүй муугаар ябуулагдажа байһан тухай асуудал һаяхан республикын хүдөө ажахын министерствын коллеги дээрэ харагдаа.

Дээрэ дурсагдаһан шухала хүдэлмэринүүдэй аймаг дотор ямараар ябуулагдажа байһан тухай эндэхи хүдөө ажахын управлениин начальник В. Ц. Цыренов, управлениин ахамад агроном В. Б. Болохоев гэгшэд тоосоһон байна.

Аймагай зарим ажахынуудта тарянай ургаса хуряалга тон аали нобшоор ябуулагдана гэжэ коллеги дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Тэрэ мүртөө, жэшээнь, Хүрбын совхоздо таряан ехэ дээгүүр сабшагдажа, комбайнай хюрөөдэ оронгүй зарим ургасань газартаа үлэшөө. Дээдэ-Тайлсын совхоздо горитой ургаса комбайнуудаар сэхэ хуряахадаа баһал дээгүүр сабшажа, олохон хоолос газартань үлөөжэрхёо. Эндэхи 2-дохи отделенидэ нилээд ута полиин нэгэ зурууд таряан оройдоо хуряагдангүй орхигдонхой хэбтэнэ гэжэ тэндэ заагдаһан байна. Мүн харгын захаао хуряагдаагүй үлэшэһэн таряан ехэ.

Тэрэшэлэн аймаг дотор нилээд ехэ газарта баал болгогдоһон таряан үшөө хуряагдаагүй хэбтэһээр. Тэдэнинень үмсын адууһа малай эдижэ, гэшхэжэ байһан баримташье бии. Иимэрхүү байдал Үдын, Хориин, Хүрбын совхозуудта үзэгдэнэ.

Хура бороо ороод, таряа ёһоор хуряалганагүй гэжэ олонхи ажахынуудта шалтана. Теэд эндэ хуряалгын агрегадуудай ажалай бүтээсэ тон бага. Комбайн бүхэн үдэрэй оройдоол 20—22 гектар хуряана.

Илангаяа намарай паар муугаар хахалагдана, үнгэрхэдөө аймагай зарим совхозууд мүнөө хүрэтэр нэгэшье гектар намарай паар бэлдээгүй байна гэжэ коллеги дээрэ элирүүлэгдээ.

Гадна аймагай совхозууд гүрэндэ тарла худалдаха графигаа баримталнагүй. Тоогууд дээрэ ехэхэн ороһоной буугаад байбашье, бэлэдхэлэй пунктда таряан мүртэй оруулагданагүй. Тэрэ мүртөө ерэхэ жэлэй тарилгын үрэһэшье хааха түсэб дүүргэгдэнэгүй.

Эдэ дутагдалнуудые ойрын сагта усадхаха, ургаса хуряалга, намарай паар хахалалга, үрэһэнэй ороһо сэбэрлэлгэ, гүрэндэ таряа тушаалгые эрид түргэдхэхэ тушаа бүхы хэмжээ абаха гэжэ аймагай хүдөө ажахын управлениие (начальнигынь В. Ц. Цыренов) министерствын коллеги уялгалһан байна.

Мүн энээнтэй хамта олонхи ажахынуудта ургасын муу байһаниие хараада абажа, адууһа малдаа нэмэлтэ тэжээл болгохын тула ондоо аймагуудта ошожо, һолоомо тюк болгон багсалжа абаха шухала гэжэ заагдаа. Тиихэдэ ажахы бүхэндэ бэлэдхэгдэһэн үбһэ тэжээл наринаар бүридхэжэ абаха, һайнаар хадагалха, таряалан дээрэ нэгэшье бухал һолоомо үлөөнгүй суглуулжа абаха болоно.

Таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэриие нэгэ доро эршэтэйгээр ябуулха, хамаг ургасаяа нэгэшье гээлтэ хороолтодо оруулангүй хуряажа абахын тула бүхы хэмжээ абаха эрилтэ эндэхи ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдаба.

...РСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР К. П. КРАСИНСКИИЕ БУРЯАДАЙ ...СР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...удаан саг соо аша ...р научно-педагоги...итын ажал ябуул...адалсаһыень хараа...а, 50 наһа гүйсэһэн...дашарамдуулан, Буряа...д ажахын институтай мэргэжэл дээшэлүүлхэ талаар проректор **Красинский** Куприян Потаповичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

...Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

...Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
...5 оной сентябриин 24.

...АБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

...хи табан жэлэй тү...ороһоо урид дүүргэхэ, ...XXV съездые эр...лтаар угтаха мүры...оһон манай колхо...д эдэ үдэрнүүдтэ ...ехэ амжалта туйла... жэлэй түсэбөөр ...111 мянган цент... худалдаха байгаа ...тэрэнээ 111.384 ...хүргөөбди. Тиигэ... жэлэйнгээ түсэб ...шадаабди. Энэ жэ...һаа 28884 центнер ...шаагдаһан байна.

...эрэ һанаагаа ама... табан жэлэй түсэб... 500 центнер таряа ...далдаха гэжэ шии...олхозой гэшүүд орол...бэрхээр ажаллажа ... Мүнөө үедэ ороһо ...70 гаран процентнь ...абтаад, гектарай ...нтнер таряан тоог...

Ургаса хуряалгын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха социалис мүрысөөндэ оролсоһон манай дүршэл ехэтэй комбайнернууд Владимир Андреевич Шешурев, Сергей Кузьмич Афанасьев, Василий Георгиевич Яковлев гэгшэд 5200—5500 центнер таряа хуряажа абаад байна. Бүхыдөө хуряалга дээрэ 35 комбайн хүдэлгэгдэнэ. Мүрысөөндэ эрхимлэһэн комбайнернууд али болохоор урмашуулагдана, үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ ябаһан комбайнернуудта Улаан тугханууд барюулагдана.

Колхозой правлени мүн һолоомо суглуулха, тэрэниие һайнаар һүриилжэ абаха, малай үбэлжөөндэ буулгаха хэрэгтэ ехэ анхарна. Тиигэжэ поли һуларжа, намарай паар бэлдэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр 2500 гектар намарай паар хахалагданхай. Энэ хүдэлмэридэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа ябаһан трактористнууд олон. Тэдэнэрэй тоодо Василий Иннокентьевич Андреев, Леонид Иннокентьевич Дампилов гэгшэд ороно. Эдэнэр тус бүреэ 100 гаран гектар хахалаад байна.

Колхознай жэл бүри үрэһээ намартаа бэлдэжэ, тарилгын шанарта хүргэдэг гээшэ. Мүнөө үедэ энэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. 5 мянган гаран центнер шэниисын үрэһэн бэлэн болонхой. Таряа сэбэрлэхэ, хатааха, хүдэлмэри хоёр халаанда эмхидхэгдэнэ. Октябриин 1 хүрэтэр таряагаа хуряажа, тэрэнээ гүрэндэ худалдажа, үрэһээ хаажа дүүргэхэ хүсэлтэйбди.

И. АНДРЕЕВ,
Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ороһо таряанай баян ургаса абахаар шиидэһэн манай колхозой механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ габшагай шангаар ажаллажа байна. Һүүлэй мэдээгээр 7 мянгаад гектарай таряан хуряагдажа абтаа. Үшөө гурба мянгаад гектар хуряагдаха байна. Мүнөө үедэ таряан комбайнаар сэхэ хуряагдана. Колхозой тоог дээрэ 90 мянга гаран центнер ороһон оронхой. Гектарай 13 центнер тойрон ургаса абтана.

КПСС-эй XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха мүрысөөндэ оролсоходоо, колхознай энэ жэлдэ гүрэндөө 45 мянган центнер таряа худалдаха уялга абаа һэн. Түсэбнай 32 мянган центнер юм. Эдэ үдэрнүүдтэ таряа худалдаха түсэб дүүргэгдэхэеэ байна. Бэлэдхэлэй пунктда 30 мянга гаран центнер таряан оронхой.

ТҮРГЭНДӨӨ ОРОНХОЙ

Ургаса хуряалгын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэһэн оронoй түрүү комбайнернуудай жэшээгээр хүдэлжэ байһан манай механизаторнууд габшагай бэрхээр ажаллана. Комбайнер Дмитрий Михайлович Петров 5.800 гаран центнер таряа хуряажа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. СССР-эй Верховно Соведэй депутат Очир Бадмаевич Аюшеев, комбайнернууд Георгий Григорьевич Жаров, Иннокентий Петрович Синицын гэгшэд 5.000—5.500 центнер таряа сохижо абаад байна.

Таряа хуряаха, тэрэниие гүрэндөө тушааха зуураа, хойто жэлэй тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаагдана, сэбэрлэгдэнэ. Мүнөө 12 мянга гаран центнер үрэһэн хаагдаа.

Мүн һолоомо суглуулха, тэрэниие малай үбэлжөөндэ зөөхэ, намарай паар хахалха хүдэлмэри зэргэ ябуулагдана. Бүхыдөө 800 гаран гектарай һолоомон хуряагдажа абтаа. Мянгаад гектар намарай паар хахалагдаа.

Таряа хуряалга дээрэ социалис мүрысөөнэй эршэ хүсэн үдэрһөө үдэртэ шангадана. Ургаса хуряалгаяа, гүрэндэ таряа худалдалгаяа октябриин 1 хүрэтэр сүм дүүргэхын түлөө хүн бүхэн шармайн оролдоно. Таряа хурялга дээрэ эрхимлэгшэд али болохоор урмашуулагдаха, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ эльгээгдэхээр хараалагданхай. Юрэдөө хуряалгамнай түргэндөө ороо гээшэ.

В. БАДМАЕВ,
Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ.

ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ЗАМААР

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай тусхай корррнууд П. Булушев, Н. Железнов).

— Замбуулинда бидэнэй хамтадаа хэһэн хүдэлмэри дэлхэй дээрэхи бүхы оронуудай ба арадуудай аша туһада зорюулагдаха байһандань этигэнэб, — гэжэ «Аполлон» онгосын командир Томас Стаффорд Советскэ Союз соогуур аяншалжа байгаа американ астронавтнуудтай, совет космонавтнуудтай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ленинградска оптико-механическа нэгэдэлэй хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай уулзалгын үедэ хэлэбэ.

Тэрэл үдэр түүхэтэ туршалга тухай үнгэтэ фильмэй премьерэ нэгэдэлэй соёлой байшан дотор харуулагдаа. Энэ лентэ замбуулинай хоёр онгосо дээрэһээ буулгагдаһан байна. Уласхоорондын экипажай «Мүндэлһэн үдэр» тухай, «Союз» онгосо дотор табан ханинарай хэһэн түрүүшын уулзалга тухай кадрнуудай экран дээрэ гарахадань, зал дотор альга ташалганууд болобо. Томас Стаффорд, Алексей Леонов энэ шухаг фильмэй авторнуудай шэнжэлэгшэдэй эрхэтэйгээр гартаа микрофонуудые барижа, тус фильмые «үгэнүүдтэй» болгоһон байна.

Американ астронавтнууд, совет космонавтнууд нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаһан, үйлэдбэриин цехүүдые хараһан байна. Замбуулинһаа асарагдаһан бэлэгүүд сэдьхэл доһолгомо энэ уулзалга тухай дурасхаал болохо, Ленинградай хүдэлмэришэдтэ үлэбэ. Замбуулинда хамтадаа хүдэлмэрилхэ үеэр хоёр хубиинь «холболдуулан залгаһан» медалиин копи тэдэ бэлэгүүдэй дунда бии.

Айлшад үдын хойно Ленинградай үзэсхэлэн һайхан зүйлнүүдтэйнь танилсаа.

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭМХИДХЭХЫ ХҮСЭ

Олон түмэн ажалшадай хүдэлөөе, тэдэнэй үүсхэлые бадаруулдаг хүсэн болохо социалис мүрысөөе үргэнөөр эмхидхэн дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй аша үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ Коммунис партиин Центральна Комитет тон ехэ анхарал табидаг гээшэ.

Тиимэһээ «КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай» партиин ЦК-гай тогтоол дотор совет хүнүүдэй ажалай эдэбхи үүсхэлые, зохёон байгуулхы эрмэлзэлые улам саашадань бадаруулха, бии байһан арга боломжонуудые гүйсэд элсүүлхэ асуудалда гол анхарал хандуулагдана. Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй үйлэдбэриин түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ, бүхы продукци шанар һайнтайгаар абаха хэрэгтэ ажалшан, коллектив бүхэн хубитаяа оруулха ёһотой гэжэ партимнай уряална.

Хэнэйшье мэдэһээр, зүбөөр, бодомжотой һайнаар, аша үрэ гарахаар эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөнэй үүргэ, нүлөөнь тон ехэ. Социалис мүрысөөн гээшэ ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, үйлэдбэриин харилсаае гуримшуулха, шэнэ түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, хүн бүхэнэй бэлиг шадабарие улам бадаруулха, урагшань хүтэлхэ хүсэн болоно.

Социалис мүрысөөнэй үшөө нэгэ шухала талань юуб гэхэдэ, тэрэнэй ашаар хүнүүдые хоорондонь эбтэй эетэйгээр хүдэлгэхэ, хамтын нэгэ зорилго дүүргэхэ хэрэгтэнь элсүүлхэ, ажалшадай дундахи харилсаа холбоое бэхижүүлхэ, бэе бэедээ туһалсан, дүй дүршэлөө үргэнөөр андалдан хүдэлгэхэ арга олгоно. Энээнэй ашаар лэ колхоз, совхоз, фабрика, завод, предприяти бүхэнэй доторой арга боломжо, нөөсэнүүд дүүрэнээр элсүүлэгдэнэ бшуу.

«Социалис мүрысөөнэй түхэл шэнжэ, удха шанарынь мүнөө ондоо болоо. Тэрэ ороной саашанхи хүгжөөлтэдэ тааранги, манай ажабайдалай ерээдүйн ехэ эрилтэнүүдтэ харюусамаар болоно байна», — гэжэ Л. И. Брежнев байгша ондо Москвагай Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай урда үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ һэн.

Хүн, коллектив бүхэнэй урда хаһа саг соонь ехэ түсэб, тодорхой даабари табижа, үйлэдбэриин түрүүшүүлые, эрхим коллективүүдые моральна, материальна талаһаань урмашуулха гуримые зүбөөр зохёогоод, үрэ дүнгыень саг соонь согсолжо шадаад байбал, мүрысөөн аша үрэтэйгөөр дэлгэрүүлэгдэдэг байна.

Республикын хүдөөгэй ажалшадай дунда социалис мүрысөөн хэр аша үрэтэйгөөр дэлгэрүүлэгдэнэб гэжэ эндэ хаража үзэхэ хүсэлэнтэйбди.

Байгша ондо сагай уларилай нилээд орёо бэрхэтэй байгаашье һаань, олонхи колхоз, совхозууд орооһо тарьянай, бусад ургамалнуудай муу бэшэ ургаса ургуулаа. Мүн гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха жэлэй түрүүшын хахадай түсэб үлүүлэн дүүргэгдэв. Жэшээнь, Кабанскын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагууд мяха, хонинoй нооһо гүрэндэ худалдаха түсэбөө бүри ехээр үлүүлэн дүүргэһэн байна. Эдэ аймагуудай ажахынуудта хонишод, малшад, гахайшад, шубуушадай дунда социалис мүрысөөнэй һайнаар эмхидхэгдэһэн аша үрэ эндэ элитээр харагдаа гэжэ хэлэлтэй.

Кабанскын совхозые абаад үзэе. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат А. И. Хмелевой хүтэлбэрилдэг энэ ажахы үнгэрһэн наймадахи табан жэлдэ, мүн энэ табан жэлэй дүрбэн жэл соошье эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндэ худалдаха, продукциин шанарые һайжаруулха даабаринуудаа ходол эрхимээр дүүргэжэ байгаа. Энээнэй ашаар совхоз жэл бүри дунда зэргээр 2,2 миллион түхэригэй сэбэр олзо оруулна. Тэрэшэлэн бүхы ажалшадайнгаа дунда социалис мүрысөө үргэнөөр, шадамараар эмхидхэжэ, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоз (түрүүлэгшэнь Л. А. Максимов) бүхы дээрээ муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Нёдондо тус ажахы гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 195 процент, мяха — 107,7 процент, һү — 116,8 процент, нооһо 106,4 процент дүүргээ. Түрүүшүүлэйнгээ жэшээгээр хүн бүхэниие ажаллуулха, гээгдэгшэдые урагшань татаха гээшэ мүрысөөнэй гол эрилтэ болоно гэжэ эндэхид тоолодог. Мүнөө тус ажахыда ехээр гээгдэжэ ябадаг, урдахи даабаряа дүүргэдэггүй фермэ, звено, бригада гэжэ байхагүй. XXV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсон, «Сибиряк» колхозойхид өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, байгша ондо гүрэндөө таряа худалдаха хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

Улаан-Үдын аймагай «Искра», Загарайн аймагай «Гигант» колхозууд, Кабанскын аймагай Байгалай, «Шергинский», Оймorой совхозууд, Захааминай аймагай Санагын, Харацайн совхозуудта социалис мүрысөөн ямаршье шухала кампаниин үедэ һайнаар эмхидхэгдэнэ. Эдэ ажахынууд хүн бүхэнэйнгөө габшагай шангаар, эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь ашаар эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөөшье амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Хаанашье, ямаршье һалбарида үйлэдбэриин түрүүшүүл мүрысөөе толгойлжо, шэнэ түрүү юумые үүсхэжэ, олондо эрхим ажалай жэшээ харуулан ябадаг гээшэ. Энэ жэлдэ Зэдын аймагай хонишод республика дотор эрхим үрэ дүн туйлаба. Гансашье мүнөө бэшэ, жэлһээ жэлдэ абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. «Коммунизм» колхозой суута хонишон Социалис Ажалай Герой Г.-С. Ц. Цыремпилова, Борьёогой совхозой бэрхэ хонишон, Социалис Ажалай Герой Г. А. Рабдаев, Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой хонишон Ц. Б. Бадмаева гэгшэдэй жэшээгээр мүнөө республика доторнай нилээд олон хонишод һайн үрэ дүн туйлажа, зуутанай зэргэдэ гараа. Һаалишадай дундахи мүрысөөнэй манлайда ходо ябадаг түрүүшүүл: Сэлэнгын совхозой һаалишан, Социалис Ажалай Герой Н. Л. Тадвашкина, Буряадай хүдөө ажахын институдай һуралсалай «Байкал» ажахын һаалишан Л. Н. Седых гэгшэдэй туйлалтанууд бүхы һаалишадые шэнэ амжалтада дуудана.

Хүдөөгэймнай ажалшад жэлэй эсэс болотор үлэһэн саг соо үшөөл эршэтэй шангаар хүдэлжэ, табан жэлэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ, шэнэ табан жэлдэ урагшаа бүри ехэ алхам хэхэ үндэһэ һуури табихын түлөө эрмэлзэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ республика дотор ургаса хуряалгын, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, адууһа малай үбэлжэлгэдэ бэлдэлгын тон харюусалгатай хүдэлмэри ябажа байна. Эндэ социалис мүрысөөн хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Илангаяа КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ мүрысөөн улам хүсэтэйгөөр дэлгэржэ, хүн бүхэн, коллектив бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад хүдэлнэ. Партиин XXV съездын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хүдэлөөн баһал хүдөөгэй залуушуулай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Таряа хуряалгын һая эхилжэ байхада. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра», Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай таряашад баһал дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, республика дотороо социалис мүрысөө үүсхээ. Тэдэнэр таряа түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряаха, Эхэ орондоо элбэг орооһо худалдахын түлөө тэмсэе, хуряалгын үедэ агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэе гэжэ уряалаа. Тэдэнэй үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ, мүрысөөнэй эршые улам шангадхаба.

Тэрэнэйл ашаар энэ жэлэй сагай уларилай орёо бэрхэтэй байгаашье һаань, олонхи аймагуудта ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг механизаторнуудай тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно. Байгша ондо 80 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха гэхэ гү, али дүрбэн жэлэй түсэб дүүргэхэ гэһэн Борьёогой (Зэдэ) совхоздо, тэндэхи комбайнернуудай мүрысөөе Норбо Гармажапов толгойлно. Тэрэ өөрынгөө комбайнаар 10 мянган центнер таряа сохихоб гэжэ уялга абаад, совхозойнгоо бүхы комбайнернуудые бүри ехэ амжалтада зоригжуулан дахуулаа. Мүнөө тэрэ 5 мянга шахуу центнер орооһо сохинхой. 50 мянган центнер таряа Эхэ орондоо үгэхэ гэжэ шиидэһэн Бэшүүрэй совхозой комбайнер Пётр Григорьев 11 мянган центнер орооһо сохихо уялгатай.

Үйлэдбэридэ үндэр бүтээсэ туйлаһан хүнүүдые бодотоор урмашуулхаар, зүбөөр табигдаһан ажалай нэмэлтэ түлөөһэн мүрысөөнэй удха шанарые, аша үрые ехэ болгодог байна. Социалис мүрысөөнэй гурим зохёоходоо, энээниие бодомжотой зүбөөр табиһан ажахынуудтал һайн үрэ дүн туйлагдадаг.

Тэрэшэлэн мүрысөөндэ орогшодой өөһэдынь үүсхэл, бии байһан арга боломжоо гүйсэд элсүүлэн хүдэлхэ эрмэлзэл баһал мүрысөөнэй бодото үүргые нилээд ехэ, хүсэтэйшье болгоно. Энэ талаар коллективүүдэй абаһан угтамжын түсэб, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ уялганууд сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай.

Угтамжын түсэб гээшэмнай ажахынуудта байһан доторой арга боломжые элирүүлхэ, тэрээн соо хүн бүхэнэй абаһан уялганууд хараада абтажа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга зам нээжэ үгэдэг. Угтамжын түсэб табихадаа, ажахы бүхэн үйлэдбэриингөө бүхы хүсэ, нөөсэнүүдые дууһан элсүүлхэ, ажалайнгаа эмхидхэлые улам нарижуулха, шэнэ түрүү юумые нэбтэрүүлхын түлөө оролдохо болоно. Энээнэй ашаар фермэ, бригада, звено, хүн бүхэнэй хоорондо мүрысөөн бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ, мүн түсэб, уялгын дүүргэлтые хоорондоо шалгалсаа, дүнгөө согсолжо бай[на].

Һүүлэй үе болотор ... жэ ябагшадта анхарал табигдадаггүй, тэдэн... то туһаламжа үзүүл... тэдэниие гээгдэлһээ ... ха шухала хэмжээн ... гүй байгаа.

Эгээл тиимэһээ түр... лэй дүй дүршэлые ... дунда нэбтэрүүлхэ, ... шэдые шефтээ абаж... ха хэрэгые үргэнөөр ... рүүлхэ шухала. Энэ ... Зэдын аймагай Борьёо... хозой хонишон, Со... Ажалай Герой Г. Л. ... залуу хонишодые һ... тэдэниие түрүүшүүл... гэдэ гаргадаг, һайн ... харуулна. Энэмнай со... мүрысөөнэй шэнэ ш... лоно.

Социалис мүрысөөн... гые хаһа саг соонь ... гаргаха гээшэ баһал ... удха шанартай. Мүр... дүн болзор соогоо согс... жо, олоной нюдэндэ ... хаар газарта үлгэгдэ... даг, түрүүшүүлые ал... хоор урмашуулдаг ... аша үрэнь ехэ байдаг.

КПСС-эй XXV с... хүндэлэлдэ дэлгэрһэ... циалис мүрысөөе сай... улам нарижуулан ... руулха, ажалай эдэбх... тээсые дээшэлүүлхэ, ... түрүү онол аргануу... дэрхэ, мүрысөөнэй аш... ехэ болгохо хэмжээ... абаха гээшэ ажах... хүтэлбэрилэгшэд, мэр... тэдэй зорилго болоно.

И. ХАРЖ...
Буряадай хүдөө аж... институдай до... экономикын эрд... канд...

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет худалдаа наймаанай талаар габьяануудтай байһанайнь түлөө **РСФСР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшын** хүндэтэ нэрэ олгохо:

Аржанов Василий Ивановичта — Улаан-Үдын нэгэдэхи пищеторгын директор, Буряадай АССР.

Дондопова Елена Ермолаевнада — Улаан-Үдын горпромторгын Худалдаа наймаанай байшангай ахалагша продавец, Буряадай АССР.

Зорин Максим Ивановичта — Саранска горпромторгын директор, Мордвагай АССР.

Котенко Нина Григорьевнада — СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын главкультбытторгын таһагай начальник.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь К. НЕШКОВ.

Москва, 1975 оной сентябриин 23.

ЭМХИДХЭЛЬЭЭ ДҮН ГАРГАЛГА ХҮРЭТЭР

Партийна ажабайдал

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлдэ хабаатай тогтоолнуудые КПСС-эй ЦК һүүлэй жэлнүүдтэ олоор абаа. Тиигэжэ манай ажабайдалда мүрысөөнэй гүнзэгыгөөр нэбтэрэн орожо, манай бүхы илалта, туйлалтануудай хани нүхэсэл болоо бшуу.

Хяагтын аймагай «Родина» колхоздо ябахадаа, энэ асуудалаар һонирхогдоо.

Малшадай, таряашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй эмхидхэхы, зоригжуулхы үүргэдэ анхаралаа хандуулхаһаа гадна, тэрэниие хүниие хүмүүжүүлдэг оньһон болгохо гэжэ эндэ оролдоно.

Мүнөө үедэ гансал үйлэдбэриинь бүтээсые анхаралдаа абажа, мүрысөөндэ илагшадые тодоруулха гээшэ дутагдалтай гэжэ һанагдана. Хэһэн ажалайнь дүнгүүдые хараадаа абахаһаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ хэр эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байһыень, ямараар бэеэ абажа ябадагыень тэгшэ адляар хаража үзэлтэй гээшэ ха.

Жэшээлхэдэ, эндэхи тракторист Михайлов хабарай тарилгын үедэ эрхимээр хүдэлжэ байһан аад, хэдэн үдэр соо архи ууһан, хүдэлмэридөө ама халамгай ерэһэн байгаа. Тиихэдэнь бригадын хамтын суглаан дары зарлагдажа, 10 хоногой дүнгөөр абаха ёһотой байһан мүнгэн шангыень хаһаха гэжэ тэндэ шиидхэгдэһэн юм. Михайлов өөрынгөө гаргаһан алдууе үнэн зүрхэнһөө мэдэржэ, саашадаа иимэ ябадал дабтагдахагүй гэжэ үгэеэ үгөө һэн. Мүнөө силос даралгада амжалтатайгаар ажаллана. Тэрэ гэһэнһээ хойшо иимэ таагүй ябадал Михайловай зүгһөө нэгэтэшье дабтагдаагүй гээд колхозой парткомой секретарь Иннокентий Михайлович Степанов хөөрэнэ.

Алишье ажахыда мүрысөөндэ ходо илажа ябадаг хүнүүд бии байдаг. Зарим ушарта тэдэнэрэй хэн нэгэниинь «биб» гээд лэ өөдэрхүү һаахар зантай болошодог. Тиихэдээ тэрэнэй ажал тушаа хэһэн ажаглалтые дураа гутангяар угтан абажа, бэлээр гомдохоёо һанадаг. Гадна сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө туһалха хүсэлэнгүй болодог юм.

Энэ ушарта баһал ямаршьеб хэмжээ абамаар лэ хаш гэжэ һанагдана.

Хара амияа хараад лэ ябаһан түрүү ажалшан ниитэ олондо, ниитын хэрэгтэ туһа хүргэнэгүй. Дүй дүршэлөө нүхэдтэеэ хубаалдажа, залуушуулые мэргэжэлдээ һургажа ябаһан хүниие харахала аятайл! Тиихэдээ тэрэнэй габшагай ажал, тэрэнэй хүдэлмэридөө хэрэглэдэг түрүү онол аргануud бултанай хэрэг, бултанай амжалта болоно бшуу.

Прокопий Михайлович Пашков «Родина» колхозой эрхим механизаторнуудай нэгэн юм. Мүнөө таряа хуряалгада хүдэлхэдөө, ажахы соогоо түрүүлжэ ябана. Тэрэ урдань гү, али хойнонь ябаһан комбайнерай машинаяа зогсоогоод, удаараа хадань заабол тогтожо, юунэй болоһоноор һонирходог, туһаламжын хэрэгтэй һаань, туһалдаг хүн шуу. Тиимэһээ залуу хүбүүд имагтал тэрээнтэй зүбшэдэг, ойлгоогүй юумэеэ һуража абадаг.

Эндэ дунда зэргын зиндаагай механизаторнууд Пашковые ехэ хүндэлдэгшье, тэрэниие хүсэхые, мүрысөөндэ илахые эрмэлзэдэг. Иимэ хүсэлэнгэйнгөө урагшагүйдөө һаань, тэдэнэр Прокопий Михайловичта ошожо, юундэ тиигэһэнээ һуража, алдуу эндүүгээ ойлгожо абахые оролдодог. Тиигэхэдэнь Пашков заабол энээндэнь туһална.

Мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, гансал хэнэй илаһан тухай соносхоод орхихогүйе оролдохо гээшэ тон шухала зүйл гэжэ парткомой секретарь хэлээ һэн. Шадал соогоо тус дүнгүүдые шэнжэлэн харуулхада, алишье талаһаа туһатай.

Социалис мүрысөөнэй моральна удха шанарые гүнзэгырүүлхэ асуудалда анхарал онсо хандуулагдадаг болоно байна. Тиихэдээ социалис мүрысөөндэ хабаадагшадые алишье талаһаань шэнжэлэн мэдэхэ, хүн бүхэндэ ондо ондогоор хандаха гээшэ гол шухала эрилтэ болоно.

«Родина» колхозой партком бүхы коммунистнуудые, эдэбхитэдые энэ хэрэгтэ элсүүлхые оролдоно. Полевой станууд, малай фермэнүүд дээрэ «сахилгаан» болон «дайшалхы» хуудаһанууд, «һүүлэй һонинууд» ходо гаргагдажа байхаһаа гадна, агитатор болон политинформаторнууд эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулна. Энээнэй ашаар социалис мүрысөөнэй ябаса, дүнгүүд олониитэдэ саг дары дуулгагдана гээшэ.

Тус тэмдэглэлэйнгээ түгэсхэлдэ үшөө нэгэ ажаглалта хэе. Мүрысөөндэ илагшадта шан болон бэлэгүүдые барюулхадаа, тэдэнэй нэрээр ажалай алдар солын Улаан туг үргэхэдөө, олон зоной хабаадалгатайгаар энэ хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ шухала. Тиихэдээ иимэ хэмжээ үнгэргэлгын тусхай ёһо заншал тогтообол һайн һэн.

Социалис мүрысөө эмхидхэн ябуулхадаа, эхинһээнь һүүл хүрэтэр адли тэгшээр, анхаралтайгаар, харюусалгала мэдэрэнгеэр тэрэниие хүтэлбэрилжэ шадабал, ажалай ехэ амжалта туйлаха. Эхэ оронойнгоо аша туһада урагшатай түргэн алхам хэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

СЕМИНАР БОЛОБО

Политическэ, экономическа һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхын урда тээ КПСС-эй Загарайн райком пропагандистнарай семинар үнгэргэбэ.

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Р. Дмитриев хуряангы үгэ хэлэжэ, семинар нээбэ. Байгша оной арадай ажахын түсэб дүүргэхын, партиин XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудые бэелүүлхын тулада ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэ пропагандистнарай хабаадаха үүргэ тухай асуудалаар партиин райкомой секретарь Ю. М. Сахаровский элидхэл хээ.

КПСС-эй обкомой лекторнууд Б. П. Крянев, А. С. Серебряков, Д. Д. Очиров гэгшэд улас түрын шухала шухала асуудалнуудаар, коммунис үзэл бодол бүрилдүүлхэ тухай лекцинүүдые семинар дээрэ уншаһан байна.

Удаань пропагандистнар секцинүүд боложо хубаараад һуралсаа. Хэдэ хэдэн хүн дүй дүршэл тухайдаа, партийна һуралсалые улам һайжаруулха тухай хэлэһэн байна. Горхон станциин партийна организациин секретарь В. Г. Кортунов, автомобиль заһабарилдаг Элхиин заводой пропагандист Н. Г. Тулохонов, Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын заводой партийна организациин пропагандист Г. И. Тараев болон бусад үгэ хэлээ.

Э. ДОЛХОНОВА,
КПСС-эй Загарайн райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Кабанскын аймагай Тимлюйн асбоцементын зүйлнүүдые гаргадаг зоводой түсэблэлгын таһагай начальник, пропагандист Нина Алексеевна Позднякова манай газетын корреспондент С. Балдуевай зураг дээрэ харанат. 1958 онһоо пропагандистаар хүдэлжэ ябана. Теоретическэ семинар хүтэлбэрилдэг юм. Заводой цехүүдэй, таһагуудай начальнигууд, инженернүүд, техникүүд эндэ һурадаг. Нина Алексеевна һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэн болонхой.

РЕПОРТАЖ

ХҮШЭР ТАРЯАН

Түглэгэр хара үүлэнүүд доро һанжашоод, жэжэхэн һабинуур бороо харанхы үглөөгүүрһээ хойшо һаршагалаад һаланагүй. Тойроод тэнгэридэ нэгэ сайраха юумэн үгы, бүтүү лэ аад, бүтүү. Шангаханаар һалхилхадань бороо бүри түргэдэнэ.

Пётр Константинович нэгэл урмаа таһарангяар тэнгэриин шарай адаглан, бороо соо газаа удаахан бодолгото боложо зогсоһоной һүүлдэ, плащайнгаа заха бодхоогоод, таряанай тоог тээшэ алхалшаба.

— Гурбан сүүдхэ соо энэ бороо таһалгаряагүй адхаржа байна. Ургасаяа түлэг лэ абажа байтарнай ингэжэ һаатуулба. Ядахын сагта нэгэ неделишье наратай байхаяа лагааб. Тиигээ һаань, таряагаа нилээд һэб гүүлхэ бэлэйбди, — гээд, Анаагай совхозой ахамад агроном Пётр Носырев һанаата болонгёор хэлэнэ.

Нээрээшье тус ажахыда түрүүшын хэдэн үдэр соо таряанай ургаса хуряалга нилээд урагшатай һайн ябажа эхилээ юм. Түрүүшын үдэрһөө ЖВН-6 түхэлэй жаткатай хорёод комбайн һаадгүй зэргэ хүдэлгэгдэжэ, богони болзор соо 3.500 гектар шэниисэ баал болгогдоо гэхэ гү, али урид хараалагдаһанай ёһоор бүхы орооһото таряанайнь 70 үлүүтэй процент амяарлан хадагдаад байгаа. Зарим комбайнернуудынь түрүүшын үдэрһөө үндэр бүтээсэ туйлаа. Жэшээнь, Владимир Ильин арбаад үдэр соо 520 гаран гектар сабшаа. Виктор Борисов, Цырен Аюров тус тустаа 442—450 гектар хадаһан байна.

Тиигээд зарим комбайнуудаараа баал түлэг суглуулан сохижо байтарнь, сентябриин 8, 9, 10, 11-нэй үдэрнүүдтэ үргэлжэ хура бороо адхараа. Иимэ юумэнэй тохёолдоходо бүхы агрегадуудаа зогсоохо баатай болоо һэн.

Тээмэндэ тэрэл үедэнь ажахын ахамад агрономтой таряанай тоог дээрэ уулзаа һэмди. Хэдэн үдэр бороогой адхаржа, эхэнхи таряанайнгаа баал болгогдоод норожо хэбтэхэдэнь, үшөө тоог дээрэ шэнэ ургасын горитой таряанай буушоод, баһал сэбэрлэгдэхэ, хатаагдаха аргагүй байхадань, ажахын ахамад агрономдо һанаата болохо юумэн барагдахаб.

Тоог дээрэнь арбаад мянган центнер орооһон буугаад байба. Бороо хурын хэды орожо байгаашье һаань, тэрэниие дары түргэн сэбэрлэжэ, һүүрээжэ, хатаажа, заримыень гүрэндэ тушааха, бэшыень ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй хүрэнгэдэ хааха шухала. Агроном обоотой шэниисын орооһо руу гараа хэжэ байгаад үзэнэ, шалгана.

— Ургасамнай эртын хюруу, хүйтэндэ ехэ ороогүй яһала һайнаар эдеэшээ. Даб дээрэ тооложо үзэхэдэ, гектарай дунда зэргээр 10—11 центнер орооһон абтахаар байна. Тиигэбэлнь, бүхыдөө 40 мянган центнер таряа хуряажа, тэрэнэйнгээ 11 мянган центнерыень үрэһэндэ хааха, зургаа мянга тухай центнер орооһо гүрэндэ тушааха, саада тээнь үлэһэн 20 мянган центнер таряагаа адууһа малай тэжээлдэ таһалжа үгэхэ гэжэ хараалланхайбди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Анаагай совхоз ямаршье уларилтай сагта аймаг соогоо бултанһаа ехэ ургаса абадаг гэжэ үнинэй суурхадаг. Ходо ган гасуурта дайрагдадаг, ехэнхидээ элһэлиг, хүнгэн хүрьһэтэй газартай эндэхи эрхэ байдалда жэл бүри гектарай 10—12 центнер орооһо алгадгүй абаха гээшэ тиимэшье муу гэхээр бэшэ. Жэшээнь, энэл совхозой нэгэдэхи отделениинхид (эрхилэгшэнь В. Н. Бородин) байгша ондо таряалангай гектар бүриһөө 14—15 центнер шэниисэ хуряана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэхид газар таряалан эрхилхэ бүхы онол аргые гуримшуулжа, үрэһэ тариха нормые, тарилгын болзорые зүбөөр тогтоогоод, газар хахалха, элдүүрилхэ агротехникын заабариие нютагай байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдалда тааруулан хэрэглэжэ шадаһанай ашаар тогтууритай һайн ургаса абана. Илангаяа сэбэр паар, намарай паар хаһа саг соонь ехээр, һайн шанартайгаар хахална, таряанай газарта аммиагтай уһа, минеральна үтэгжүүлгэ горитой оруулна.

Тус ажахыда олон жэлдэ агрономоор хүдэлһэн республикын габьяата агроном, мүнөө хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Виктор Иванович Осипов энэ талаар ехэ юумэ хээ. Мүнөө тэрэнэй эхилһэн хэрэгые шабинь — П. К. Носырев үргэлжэлүүлнэ. Энэ нүхэр совхоздо хоёр жэлдэ ахамад агрономоор хүдэлхэ зуураа, ажалдаа ульгам, өөрын бодомжотой нарин, шэнэ юумэ үүсхэхэ гэжэ оролдодог мэргэжэлтэ байһанаа харуулаа.

Тэрэ үдэр энэ агрономтой таряалан дээгүүрнь ябаа һэмди. Тракторна бригадын бригадир гү, али тоогые даагшатай, үгышье һаа, механизаторнуудтай хөөрэлдэхыень шагнахада, зөөлэхэнөөр, нүхэрэй ёһоор аад, тоб байса тодоор заабари, захиралта үгэжэ байха юм. Зондоо хүндэтэй, үгэеэ ойлгуулдаг хүн гэжэ абаһаар мэдэхээр.

Хура бороогой хэды адхаржа байгаашье һаань, миин гараа хабсараад һууха хүн эндэ харагдаагүй. Таряалангай һолоомо суглуулга, намарай паар хахалалга түлэг ябажа байба. Комбайнернууд агрегадуудтаа техническэ харууһа хэжэ, заһабарилжа, орооһоной гоожохо, адхархагүйнь тула комбайнай элдэб нүхэ һүбые шэглэжэ, бүтүүлжэ, сүлөө тухагүй хүдэлнэ.

— Хүбүүд, герметизацияал һайнаар хэгты. Орооһоной гоожохоор багаханшье нүхэ үлөөжэ болохогүй. Бороогой тогтоодхиходол бүхы комбайнуудаараа баал суглуулан сохижо эхилхэбди. Бэлэн байгты. Нимгэн баалтай таряан үдэр, үдэр хахад соо хатажа, хуряахаар болохо ёһотой. Харин зузаан баалнууд лэ удаан хатахань гээшэ гү, — гээд, агроном нүхэдтөө хэлэнэ.

— Пётр Константинович, доро газарай ехээр нороһон баалые тусхай тармууртаар хүдэлгөөд, һэлеэд үзөө һаа, лаха юм, — гэжэ механизаторнуудай нэгэн дуугарба.

— Нэгэдэхи отделенидэ тиигэжэ туршаа һэмди. Орооһон ехээр унаха, һа... һанана. Ехээр норожо... таа няалдаһан баалы... луулжа сохиходоол ... даа ааляар ябуулжа, ... риһаар абхуулха, ... нойнь һайса сохигдох... барабанаа зүбөөр та... хэрэгтэй. Гээлтэл гар... оролдохо ёһотойбди, — ... нүхэр Носырев хэлэб[а].

Мүн тэрэ бороогой... тоог дээрэхи ажал ба... гэшье зогсоогдоогүй. ... түхэлэй машинанууд ... гаряагүй хүдэлгэгдөө. ... нэй ашаар хэдэн үд... 4.200 центнер орооһ... лэдхэлэй пунктда туш... 13.500 центнер таря... дахин сэбэрлэгдэжэ, ... дэ хаагдаа.

Мэнэ һая Анаагай ... дахин хонходожо, ахам... рономтой хөөрэлдэх... тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Үнгэрһэн үдэр ... наратай байгаад, һая ... бороо орошобо. Юрэд... шэрхэн байна. Тиибэш... хы 4.900 гектар та... мүнөө 4.300 гект... ургаса сабшагдаа. ... нөө һалхи бороодо һа... унаха таряан үгы ... Мүн амяарлан хадаһ... ряанайнгаа 3.500 ге... ургаса суглуулжа со... заримыень комбайнаар ... хуряагаабди. 36,6 ... центнер орооһон абтаа... гэриин сэлмэг байгаа... бүхы таряагаа үсөө... соо хуряажа дүүр... Манай түрүү комбай... В. Борисов, В. Ильин ... тус тустаа 3.400—3.5... ловно центнер таряа ... байна.

Үнэхөөрөөл бэрхэт... дал тохёолдоо. Теэд ... гээшэмнай хэзээдээ ... нээр абтагша һэм даа... олон хүн унтаха нойр... дажа, хара хүлһөө гар... дэлнэб. Энэмнай ёһот... тантай сэнтэй арадай ... ха юм. Тиимэһээ та... ямаршье бэрхэшээлые ... жа, энэ баялигаа а... гээнгүй абахын түлөө ... доо тэмсэдэг зон шуу. ... гаархиншье баһал ... доо хүрэхэл байха.

М. НАМЖИЛ...
Хориин аймаг.

Совет орон: шэнэ һонин

УҺАН ДООГУУРХИ СОРГОНУУД

БАКУ. (ТАСС-ай корр. Ш. Укюров). Уһан доогуурхи соргонуудай һүүлшын гагнуур хэгдэжэ дүүрэбэ.

Хахад метр шахуу диаметртэй булад соргонууд гушан хоёр километр зайда Каспиин далайн уһан доогуур татагдаа. Иимэ ушар гидротехническэ барилгада энээнэй урда тээ үзэгдөөгүй юм. Энэ соргонуудаар ехэ нефть, газ болон конденсат эрье хүрэтэр бүлэгдэхэ байна.

УРГАСЫН АЛТАН ЖАСА

ДУШАНБЕ. (ТАСС-ай корр. М. Маджидов). Вахшска голдо ургуулагдаһан хлопок бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдажа эхилээ. Вахшска голой, Кулябска, Ленинабадска областьнуудай ажахынууд үрэһэндэ орохо хлопок тушаана.

Энэ жэлдэ республикын ажахынууд 90 мянган тонно хлопок тушаахань. Һайн шанартай 55 мянган тонно үрэһэн тэрээнһээнь абтаха юм.

АЖАХЫНУУДТА — ЭВМ

РИГЭ. (ТАССай корр. В. Фальков). Латвиин «Лаздукалнс» совхоз арбан табан жэлэй саада тээ ямар болохоб? Республикын хүдөө ажахын министерствын тоололгын түбэй ЭВМ-эн гаргаһанай ёһоор энээн тухай мэдээжэ болобо.

Машина иигэжэ «хэлээ»: «Һаалиин мал үсхэбэрилжэ, ногооной гурил ехээр гаргажа, гахайн мяха үйлэдбэрилдэг нэгэдэлдэ хабадалсаа һаань, энэ ажахыда һайн байха».

ЭВМ-ые хэрэглэлгэ хадаа ажахынуудай холын хараатай түсэбүүдые табихада ехэл туһатай, түргэншье байха юм. Иигээд республикын совхоз, колхозууд ЭВМ-үүдые хэрэглэжэ эхилхэнь.

ГРЕЦКЭ ҺАМАР ХУРЯАГДАНА

ТЕЛАВИ. (Грузиин ССР, ТАСС-ай корр. О. Кевлишвили). Алазанска голой саадуудта грецкэ һамар суглуулалган эхилбэ. Ургаса ехэ һайн: модон бүхэнһөө 300 килограмм хүрэтэр һамар абтана.

Грузидахи грецкэ һамарай саадууд арбан мянган гектар талмай эзэлнэ.

СОЯ ЭДЕЭШЭЭ

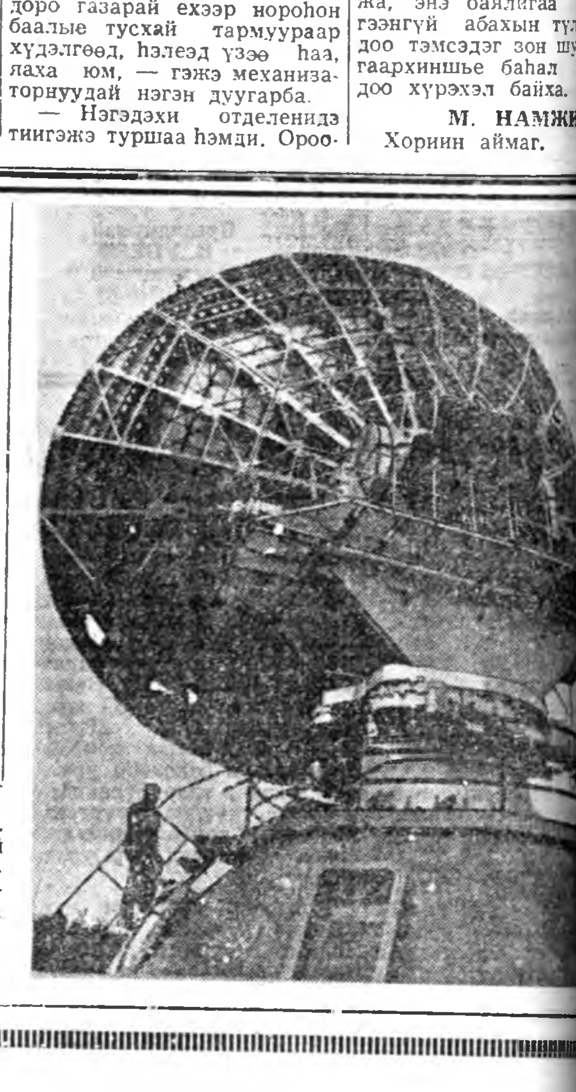
ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. М. Хамух). Хизаарай урда районуудта соя ургамалай хуряалга эхилээ. Нёдондонойхидо орходоо долоон хоногоор урид тэндэхи механизаторнууд хуряалгада ороо.

Амар шадарай соя ургуулагшад КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоод, октябриин 15 болотор соя хуряалгаяа гээлтэ, хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ гэжэ оролдоно.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ НЕФТЬ

Ярославль — Москва гэһэн нефтепровод ашаглалгада үгтэжэ, томо соргонуудаар шэнгэн түлишэ урдажа эхилбэ. Нефтиин энэ сорго Коми АССР-эй, Вологодско, Ярославска, Московско областьнуудай газар дээгүүр Усинскын хэбтэшэһээ 1500 километр зайе гаталжа, Эхэ оронноймнай нийслэл Москвада хүрэнхэй.

«Мосгазпроводстрой» трестын СУ-1, «Союзпромводмеханизация» трестын СМУ-3 эмхинүүдэй коллективүүд энэ нефтепровод барина.

ХАБАРОВСКА ХИЗААР. Байгал-Амарай түмэр замай зүүн участогай Чегдомия поселогто телевизионно «Орбита» станци баригдажа байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Орбита» станциин барилга дээрэ.
ТАСС-ай фотохронико.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXX СЕССИ

А. ГРОМЫКЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ЬЮ-ЙОРК, сентябриин (ТАСС). ООН-ой Гене- Ассамблейн XXX пленарна заседани мүнөөдэр КПСС-эй Политбюрогой гэ- СССР-эй гадаадын үүдэй министр А. А. ыко үгэ хэлэбэ.

өөнэй сессиин суглар- оршон байдалай гол нь юуб гэхэдэ, улас- дын түгшүүрилтэ бай- дам үргэн ехэ дэлисэ- р һуларжа, энэ һула- нь бүри тодорхой удха тай боложо байна гэжэ Громыко тэмдэглээ. ическэ оршон байда- йжарха хэрэгтэ урдын- мэтэ элдэб янзын, даа зүрилдөөтэ барим- шье нүлөөлдэг бай- Тиимэшье һаань, бата тай эб найрамдал тог- зам дээрэ һүүлшын турша соо горитой шэ- дам хэгдээ гэжэ бата- хэдэ болоно.

орилгонууд тээшэ — оорондын аюулгүй бай- бхижүүлхэ гээшэ — эй эб найрамдалда ду- гадаадын политика, социализмын политика үлэгдэнхэй юм. Энэ ха- тамые баримталан, — даа КПСС-эй XXIV эб найрамдалай про- а дотор найруулагдан- — Советскэ Союз улас- дын оршон байдалые шууд һайжаруулха гаргагдадаг хүсэлэл згын эдэбхитэй хабаа- ь, олонхи ушарта үүс- ь байдаг.

СССР-эй гадаадын полити- шууд сэхэ хараа шу- овет коммунистнуудай ерэхэ жэлэй эхеэр XXV съездын шиид- үүд соо батадхан ха- дагаха, хүгжөөгдэхэ, һэжэглэлтэгүй гэжэ Громыко мэдүүлээ. рамдалай түлөө тэм- бүхы хүнүүд, нацио- талааараа бэеэ даан- байдалай болон арадуу- социальна дэбжэлтын тү- тэмсэдэг бүхы хүнүүд талархалда, эдэбхи- дэмжэлгэдэ саашадаа- айдажа болохо байна

өө жэл хадаа Европо- лгүй байдал, харилсаа хангаха зүблөөнэй өн жэл мэтээр ара- й дурасхаалда батаар байха гэжэ А. А. Гро- үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. ын 33 оронуудай, -гай болон Канадын тушаалта хүтэлбэри- дай Хельсинкидэ гараа ан энэ зүблөөнэй түгэс- акт—манай үе сагай элитэ ехэ документ- й нэгэниинь мүн. Зүб- э хабаадагшад хамтын үү шанга хүсэлэл орол- роо шухала үрэ дүн- түйлажа шадаа, эдэ үнгүүдынь түгэсхэлэй отор найруулан бэшэг- . Зүблөөнэй дүнгүүд бүхы хабаадагшадайнь үһые нарин нягтаар лүүлэн тааруулһан, юм. Тиигээд бүгэдэн- рамжатай үгээ ойлгол- түйлаһыень, үндэһэ атай али али талаһаа хэһыень элирхэйлэн . Хельсинкидэ үгэ дээ, Л. И. Брежневэй он тэмдэглэһэнэй «Удаан сагай турша- оһон хөөрэлдөөнэй д гэхэдэ, эндэ илаһан идэһэн, олзотой боло- юумэеэ гээһэн хүн Энэ хадаа ухаан бодо- алта мүн. Бүгэдөөрэн зүгэй оронууд, социа- а капиталис гүрэнүү- адууд — бүлэглэлнүүд- хабаадагшад ба хабаада- , ехэ ба бага арадууд гараа. Энэ хадаа дэлхэй дээрэхи эб най- аюулгүй байдал дэг бүхы хүнүүдэй а мүн». Зүблөөнэй дүн- үндэрөөр сэгнэхэ . Советскэ Союз ниигэ- лоно. Мүнөө гол шу- юуб гэхэдэ, үгэеэ эоһон зүйлнүүдээ бо- рэг дээрэнь бэелүүл- а бэхи эб найрамда- түлөө тэмсэлдээ шэнэ онууд тээшэ дабшаха мүн болоно. Советскэ ниисэжэ тэмсэдэг бай- эжэ тэмсэхэшье бай- имэ алхам хэхыень бү- гүрэнүүдһээ бидэ обди.

олитадай арадуудай зүб хэрэгэй илан ман жэл мэтээр 1975 түхэдэ орохо байһанда хүн байхагүй гээшэ нэй колонизаторнууд- эрхэг түримхэйшүүлдэ сэн, гушан жэл ша- эн сүлөөрэлгын тэм- йхамшагта илалтаар бэлэй.

н сагай тэмсэлдэ эрхэ , бэеэ даанхай бай- аршалан хамгаалжа, ай Демократическа ика болон Урда Вьет- Республика хадаа оондын харилсаа хол- жөөхэ талаар гаргаг- гэлэл оролдолгонууд- алхэйн энэ организа- хабаадалсахаар бэ- һаа элирхэйлэн мэ- Манай этигэн найда- анай ёһоор, ДРВ ба гэшүүн болгожо ООН-ой Уставай үн- гонууд болон гол бүри мүһэн ха- рюусаха байна. Советскэ Союз тэдэнэй правительствануудай хэһэн тус тус гуйлтануудые дэмжэнэ. Эб найрамдалай тала баримталдаг хүнүүд ООН-ой иимэ шиидхэбэриһээ айха далтирха зэргэгүй.

Индохитадтахи оршон байдалда болоһон гол үндэһэн хубилалта хадаа Азида бүхы дээрэнь эбэй ёһоной харилсаа холбоо гуримшуулхын тулада бүри таатай һайн эрхэ нүхэсэл байгуулна гээд А. А. Громыко мэдүүлээ. Энэ талаар хэгдэхэ бодото алхамууд хадаа шиидхэгдэхээр болоһон асуудалнуудые гуримшуулха, Азиин бүхы түби дээрэ аюулгүй байдал бэхижүүлгын аша туһада харюусаха бэлэй. Энэ ушар, хэнэйшье мэдэһээр, Европын хидол мэтэ, энээндэ хабаатай бүхы гүрэнүүдэй, ехэшье, багашье гүрэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолго гаргаха гэһэн эрилтэ табина.

Бодото байдалые зүбөөр сэгнэдэг хүнүүдэй үни хада хэһэн тобшололые һүүлэй үе соо болоһон дэлхэйн али бүхы үйлэ хэрэгүүд гэршэлэн харуулба гээд саашань А. А. Громыко тэмдэглэбэ. Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй имагтал эбэй ёһоор зэргэ оршохо гэһэн политика арадуудай аша туһада харюусажа, саашадаа аша туһатай байжа болохо юм.

Советскэ Союз тушаа хэлэбэл иимэ байна. Ленинэй захяа заабарида үнэн сэхэ байдаг манай орон уласхоорондын харилсаануудай бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн гурим мэтээр сэнгэжэ, эдэ гол ёһонуудай дам саашадаа батажахын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэл ябуулна. Ондоо социальна байгуулалтатай оронуудтай манай байгуулһан харилсаануудта үсөөн бэшэ һайн зүйлнүүд бии. Эдэ зүйлнүүд тус тус хэлсээнүүдэй болон договорнуудай талаар манайшье, мүн манай нүхэдэйшье аша туһада харюусадаг байна. Энэ ушар, тусхайлан хэлэхэдэ, Советскэ Союз болон Америкын Холбоото Штадуудай хоорондо һүүлшын жэлнүүдэй турша соо тогтоогдоһон харилсаануудые хүгжөөлгэдэ али тодоор харагдана. Энэ баримта дэлхэй дээрэхи оршон байдалые бүхыдэнь һайжаруулха хэрэгтэ һайнаар нүлөөлнэ.

Тиимэ болохолоороо, үнгэрһэн жэлдэ уласхоорондын һайн шэнжэтэй нилээд ехэ үйлэ хэрэгүүд болоо гээшэ ааб даа гээд А. А. Громыко үгэеэ үргэлжэлүүлээ. Гэхэтэй хамта, түгшүүрилтэ байдал һуларуулга гээшэ зүндөө хүгжэжэ байдаг хэрэг бэшэ гэжэ али тодоор мэдэрхэ хэрэгтэй. Урагшаа дабшахын тулада түгшүүрилтэ байдал һуларуулгые саашадань улам хүсэтэйгөөр үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй, тэрэнэй түлөө саг үргэлжын таһалгаряагүй тэмсэл ябуулха шухала. Шахардуу шанга байдал һуларуулгада эсэргүүсэгшэдэй зүгһөө уласхоорондын харилсаа холбооной хэрэгтэ аюултай һэдэлгэнүүд хэгдэжэ байһаар. Тиихэдээ элдэб янзын үсөөн бэшэ арга зэбсэгүүдые хэрэглэдэг байха юм. Ондоо оронуудта болон арадуудта эсэргүүгээр сэхэ хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа эхилээд, «хүйтэн дайнай» хуушарһан үзэл хэрэглхэ, түгшүүрилтэ байдал һуларуулгын бүхы арадуудта аша туһатай байһые һэжэглүүлмээр элдэб үгэ тарааха ябадал хүрэтэр аашалалдадаг байха юм. Ондоо гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ хамааралсаха талаар үргэлжэлүүлэгдэжэ байгаа политика бүришье һаа аюултай. Эрхэ сүлөө болон демократиин һайхан хэрэг аршалан хамгаалха тухай үгэнүүдээр халхабша хээшье һаа, энэ политика гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалда аюул тохёолдуулдаг байна. Энэ политика хадаа хоёр жэлэй саада тээ Чилидэ хэгдэһэн фашис шуһата урбалтада харгы зам гаргажа үгөө һэн. Мүнөөдэр иимэрхүү арга методүүдээр бусад зарим оронуудтахи оршон байдал шахардуу шанга болгогдоно.

Газаа талаһаа Португалида хашалта хэхэ гэһэн нюуса далдагүй һэдэлгэнүүд дэлхэй дээрэ гүнзэгы ехээр һанаата болохо ябадал тохёолдуулна. Эдэ һэдэлгэнүүд эрхэ сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ замһаань Португалиин арад зоной арсахыень баадхаха гэһэн сэхэ зорилготой. Португалиин үмэнэ табигдажа байгаа политическэ ба экономическа орёо хүндэ асуудалнуудые шиидхэхэ гээшэ энэ орон тушаа аали намдуу оршон байдал хангаха гэһэн эрилтэ табина. Бэеэ даагаад, газаа талаһаа хамааралсалгагүйгөөр өөрынгөө хуби заяае тодорхойлхо гэһэн Португалиин арадай зайлашагүй эрхые хэншье бүдүүлигээр хазагайруулха эрхэгүй юм. Эгээл иимэ хараа шугамые Советскэ Союз баримтална, саашадаашье баримталха бшуу.

Сэрэгэй хёмороото гуламтануудые усадхалга уласхоорондын оршондохи гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь байһан зандаа гэжэ А. А. Громыко үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Энэ баримта нэн түрүүн Дүтын Зүүн зүгтэ хабаатай. Тэндэ аюултай байдал олон жэлэй турша соо тэрэл хэбээрээ байһаар.

Энэ райондо оршодог бүхы гүрэнүүдэй, мүн тэндэ ажаһуудаг арадуудай аша туһада Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал тогтоохын тулада 1967 ондо эзэмдэһэн бүхы араб газар дайда дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргаха, Палестинын араб арадай хуулита эрхые, тэрэ тоодо өөрын гүрэниие байгуулха гэһэн тэрэнэй эрхые хангаха, Дүтын Зүүн зүгэй бүхы оронуудай бэеэ даагаад хүгжэхэ эрхые найдамтайгаар хангаха шухала байна.

Гол шухала эдэ асуудалнуудые шиидхэнгүй орхёо һаа, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха хэрэг имагтал бүри ехэ аюултай боложо, тодорхойлогдоогүй болзор соо хойшолуулагдажа болохо бшуу. Ямаршье халирхай хэмжээнүүд, наагуурнь шиидхэһэн шэнги болоһон ябадал бодото байдалые хубилгажа шадахагүй.

Али бүхы байдалые шэнжэлээд үзэхэдэ, Израилиин политическэ хараа шугам тодорхойлдог хүнүүд бусад оронуудай, өөһэдынгөө хүршэнэрэй хуулита эрхэнүүдые хашажа хаажа оронойнгоо аюулгүй байдал хангахын аргагүй гэһэн ойлгомжотой үшөө болоодүй гээшэ ха. Иимэ политика хайшаншье гэхэдээ үргэн ехээр буруушаагдана бшуу.

Дүтын Зүүн зүгэй гол шухала асуудалнууд үшөө шиидхэгдээгүй байһаар. Тэдэниие хаража үзэхын тулада таатай зохид арга зэбсэг бии — тэрэнь Женеэвэдэхи эбэй конференци мүн болоно. Советскэ Союз энээндэ хабаатай бүхы, онсолон тэмдэглэнэбди, бүхы талануудай хабаадалгатайгаар, тэрэ тоодо Палестинын сүлөөрэлгын организациин түлөөлэгшэдые оруулалсан, энэ конференциин хүдэлмэриие дахин һэргээхын түлөө тэмсэнэ. Палестинын асуудалые шиидхэлгэ — Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые бүхыдэнь гуримшуулгын таһаршагүй хубинь мүн. Энэ хадаа мүнөөдэр бүгэдэндэ мэдээжэ, тиимэһээ политигууд энээниие обёороошогүй болоһон түхэл шэнжэ үзүүлхэ ёһогүй.

Советскэ Союз өөһэдынгөө үнэн зүб хэрэгые аршалан хамгаалдаг араб оронуудтай хани барисаа тогтоолгын политика хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлнэ. Энэ хани барисаан гүнзэгы эшэ үндэһэтэй юм. Энэ хани барисааемнай хэншье һалгаажа шадахагүй гэжэ бидэ һананабди. Советскэ Союз хадаа үнэн зүб, шууд сэхэ үндэһэ һуури дээрэ энэ хани барисаагаа бэхижүүлхын тулада али бүхы юумэ саашадаашье хэхэ байна. Кипр болон тэрэнэй оршон тойронхи байдал үшөөл орёо хүндэ байһан зандаа. Советскэ Союз Кипрэй Республикын бэеэ даанхай байдал болон газар уһанайнь бүрин бүтэн байлгые аршалан хамгаалхын түлөө, арал дээрэһээ хариин бүхы сэрэгүүдые гаргахын ба өөрынгөө гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдые Грециин ба Турциин хоёр общинануудай бэеэ даагаад гуримшуулхын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ.

Корейн хахад арал дээрэхи оршон байдалые баталагдаһан саг зуурын хэлсээнэй өөдэгүйхэн байдал хадаа найдамтайгаар тогтонижоруулжа яашье шадахагүй байна. Хахад арал дээрэ бата эб найрамдал хангахын тулада, Корейе эбэй ёһоор нэгэдүүлгые түргэдхэхын тулада эрхэ нүхэсэл байгуулха гээшэ үнинэй шухала болонхой.

Корейн арадай дотоодын хэрэгүүдтэ газаа талаһаа хамааралсалгые болюулха, түбхын түрүүндэ Урда Корейһээ ООН-ой туг доро тэндэ байдаг гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргаха, тэрэшэлэн эбэй договор баталха гээшэ энэ зорилгодо харюусаха бэлэй. Эдэ алхамуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ али бүхы хэмжээгээр туһалха ябадал ООН-ой уялга мүн.

Дэлхэй дээрэхи түгшүүрилтэ байдал һуларуулгын, мүн тэрэниие хүгжөөлгын гол удхань буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые хизаарлаха тухай асуудал эрид шангаар табина гэжэ А. А. Громыко саашань онсолон тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, добтолхы стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тушаа СССР США хоёрой хоорондо удаан болзорой шэнэ хэлсээ баталха зорилгоор мүнөө хэгдэжэ байгаа хэлсээнүүдтэ шухала удха шанар олгонобди. Гэхэтэй хамта хүн түрэлтэн буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые зогсоожо гү, али тэрэнэй түргөөр бүтээлгые горитойгоор удааруулжашье һаань үшөө шадаагүй байһаар гэжэ А. А. Громыко тэмдэглэһэн байна. Буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэ хадаа дайнай бүри ехэ һандаргахы хүсэтэй буу зэбсэг байгуулха, мүн буу зэбсэг бүхы дээрэнь ехээр бүтээхэ замаар үргэлжэлүүлэгдэжэ байха юм.

Буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэл Советскэ Союзай гадаадын политическэ хараа шугамай таһаршагүй хубинь хододоо байгаа, саашадаашье байха. Илангаяа аюултай районуудта сэрэгэй талаар бэе бэедээ зүришэлдэхэ ябадалые һуларуулха хэрэгтэ шухала удха шанар олгонобди. Мүнөө, ниитэ Европын зүблөөнэй дүүрээд байхада, түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, хэн хэнэйнгээ аюулгүй байдалда хохидол ушаруулангүйгөөр Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон буу зэбсэг хороохо тухай үгэеэ ойлголсохо зам олохо ябадал мүн болоно.

Уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай, нэгэн доро ядерна зэбсэг хэрэглэлгые хэтэ мүнхэдэнь хорихо тухай Генеральна Ассамблейн XXVII сессиин шиидхэбэриие бодотоор бэелүүлхын түлөө Советскэ Союз хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ. Советскэ Союзай оруулһан үшөө нэгэ асуудал — Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүдэй — гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдые хороохо тухай асуудал бүри мүһэн удха шанартай зандаа байһаар. Оршон тойрон байгаалида сэрэгээр гү, али ондоо ямаршье харша хэрэгсэлнүүдые хэрэглэжэ нүлөөлхэ ябадалые хорихо тухай уласхоорондын конвенци тон яаралтайгаар баталха гээшэ шухала хэрэг гэжэ бидэ тоолонобди.

Мүн бусадшье хэрэгүүдтэ хандаһан мэтэ, Советскэ Союз буу зэбсэг хуряаха талаар бодото байдалые хараадаа абан хандадаг байна. Бүгэдэндэ таарамжатайгаар үгэеэ ойлголсохо ябадалай бодото дээрээ түйлагдамаар зорилго болоод байхадань, Советскэ Союз буу зэбсэг хуряамаар, тэрэниие үрдилдэжэ байгаад бүтээлгые хизаарламаар участогуудые саг үргэлжэ бэдэржэ байдаг юм.

Тэрээнтэй хамта, бидэнэр гол зорилгоёо — бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряалгые хэзээдээшье хараа һаа гаргадаггүй байнабди. Энэ асуудал хадаа буу зэбсэг хуряаха тушаа зарлагдаха бүхэдэлхэйн конференциин гол анхаралда байха гэжэ тухайлнабди. Иимэ конференци зарлаха үүсхэлые ООН һайшаагаа бэлэй. Энэ конференцидэ бэлдэлгые түгэсхэхэ, тэрэниие зарлаха талаар хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха саг тулажа ерэнхэй.

Буу зэбсэг хуряалгын асуудалай хоёр талада Советскэ Союзай делегаци анхарал хандуулха хүсэлэнтэй байна гээд, А. А. Громыко саашань мэдүүлээ. Энэ хоёр тала тушаа, манай этигэжэ байһанай ёһоор, эгээл һаяыч сагта шиидхэбэринүүдые абаха хэрэгтэй. Энэ хадаа бодото дээрээ бэелүүлэгдэмээр юм.

Эрдэм наукын ба техникын мүнөө үеын бурьялма түргэн хүгжэлтын үедэ ямар нэгэн орондо хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэгэй шэнэ зүйлнүүд, шэнэ түхэл шэнжэнүүд бии боложо магад. Эдэ шэнэ буу зэбсэгүүд мүнөө байгаашада орходоо бүри аюултай хүсэтэй байха һэн гэжэ ехэ найдамтайгаар багсаан хэлэхэдэ болоно.

Эдэ бүгэдые хэрэгсээнтүй байжа болохогүй. Тииһэн мүртөө бүтээгдэһэн ямар нэгэн буу зэбсэгые гүрэнүүдэй буу шуу хадагалдаг газарһаа гаргажа хаяхань ямар бэрхэшээлтэй хүндэб гэжэ һайн мэдээжэ. Тиимэһээ энэ буу зэбсэгэй бии бололгые эртээнһээ уридшалан зайсуулаа һаа, ямар найдамтай, ухаансар ябадал байха һэм бэ. Ушар байдалые ингэжэ хараха болоо һаа, хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэгэй шэнэ зүйлнүүдые, шэнэ түхэл шэнжэ байгуулгые хорихо зорилгоор аша үрэтэй хэмжээнүүдые абалгын тон шухала болоод байһаниинь яашагүй эли бодо болоно ха юм,

Энээнһээ уламжалан, мүн Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүн байһан харюусалгаяа мэдэрэн, Советскэ Союз Генеральна Ассамблейн мүнөө боложо байгаа сессиин зүблэхэ зүйлдэ шухала ба яаралтай асуудал болгон — «Хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэгэй шэнэ зүйлнүүдые ба тиимэ буу зэбсэгэй шэнэ түхэл шэнжэнүүдые ухаалан зохёохо, үйлэдбэрилхэ ябадал хорихо тухай» асуудал оруулна.

Гүрэнүүд, нэн түрүүн томо гүрэнүүд хэлсээ баталха һэн гэжэ бидэ дурадханабди. Иимэ буу зэбсэгэй шэнэ зүйлнүүдые, шэнэ түхэл шэнжэнүүдые зохёохогүй, бүтээхэгүй, иимэ хэрэгтэ зорюулагдаһан ямаршье ажал ябуулгада туһалхагүй, тэрэниие урмашуулхагүй гэһэн уялга энэ хэлсээнэй үндэһэ һууринь болохо зэргэтэй.

Хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэгэй шэнэ зүйлнүүдые, шэнэ түхэл шэнжэнүүдые бүтээхэ ябадал хорихо зуураа, тэрэшэлэн тус хэлсээн энээндэ хабаададаг гүрэнүүдэй экономическа, научно-техническэ хүгжэлтэдэ һаад ушаруулдагтүй байхаар, амгалан сагай зорилгодо, ямаршье доромжолгогүйгөөр хүнүүдэй аша туһада научна шэнжэлгэнүүд ба нээлтэнүүдые хэрэглэхэ тушаа тэдэнэй эрхэнүүдые хохидуулхагүйгөөр энэ хэлсээнэй проект табяад, Генеральна Ассамблейдэ дурадхаһан байнабди.

Уласхоорондын иимэ хэлсээн буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые хизаарлаха хэрэгтэ, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал улам саашадань һуларуулха хэрэгтэ горитойхон хубита болохо бэлэйл.

Хүн түрэлтэниие дайнай аюулһаа абарха гэһэн анхарал оролдолгоор, гүрэнүүдэй мүнөө хадагалдаг эгээл аймшагтай буу зэбсэгые — ядерна зэбсэгые үрдилдэжэ байгаад бүтээхэ ябадал хизаарлаха эрмэлзэлтэйгээр манай хоёрдохи дурадхал оруулагдаһан байна. Тэрэнэй зорилгонь гэхэдэ, ядерна буу зэбсэг туршалгада хүсэдөөр эсэс табиха, тиигэжэ тэрэниие улам саашадань нарижуулан һайжаруулха бодото арга боломжонуудые эрид шууд хизаарлаха гэһэн ябадал болоно.

Энэ зорилго бэелүүлхэ зам дээрэ горитой алхамууд хэгдээд байна. Ядерна буу зэбсэг агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро туршалгые хорихо тухай 1963 ондо Москвада баталагдаһан договор, ядерна буу зэбсэг газар доро туршалгые хизаарлаха тухай СССР США хоёрой хоорондо 1974 ондо баталагдаһан договор бии.

Мүнөө, манай һанамжын ёһоор, энэ зам дээрэ түгэсхэхы алхам хэхын тулада — уласхоорондын үргэн ехэ хэлсээ баталхын тулада эрхэ нүхэсэл бии болоо. Энэ хэлсээн хадаа ядерна буу зэбсэг хайшаншье гэжэ туршалгые хорихо бэлэй.

Иимэ гуримые хүтлэбэри болгон, Советскэ Союз Генеральна Ассамблейн XXX сессиин зүблэхэ зүйлдэ шухала ба яаралтай асуудал — «Ядерна зэбсэг туршалгые бүхы дээрэнь, бүгэдэ ниитээрээ хорихо договор баталха тухай» асуудал дурадхаһан байна.

Мүнөөнэй сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ Советскэ Союзай табиһан дурадхалнуудые бэелүүлхэ ябадалые мүнөө ажабайдалай өөрынь ООН-ой бүхы ажал ябуулгын гол анхаралда табиһан юрэнхы зорилгые шиидхэлгын таһаршагүй нэгэ хубинь болоно гэжэ бидэ сэгнэнэбди. Энэ зорилгын удхань юуб гэхэдэ, дэлхэй дээрэ боложо байгаа һайн үйлэ хэрэгүүдые улам саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха, эдэ үйлэ хэрэгүүдые һөөргөө тэхэришэгүй шэнжэтэй болгохо ябадал мүн болоно. Иимэ зорилгые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци бэелүүлжэ шадаха байха гэжэ бидэ батаар этигэнэбди.

Уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, илангаяа мүнөөнэй харюусалгатай үедэ бэхижүүлхэ шухала арга зэбсэг байһан өөрынгөө үндэр үүргые ООН-ой амжалтатайгаар дүүргэхэ гээшэ тэрэнэй хүдэлмэриин аша үрые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ ябадал хараална гээд А. А. Громыко үгэеэ үргэлжэлүүлһэн байна. ООН-ой Устав удаан саг соо һайн шалгалта гараа, ерээдүйн сагта өөрынгөө удха шанарые дүүрэн хэм соонь үлөөгөө гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Уставынь шүүмжэлхэ, хазагайруулха бэшэ, харин хэлбэришэгүйгөөр дүүргэжэ, ООН-ой аша үрые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй нэрэ хүндые бэхижүүлхэ арга нөөсэнүүдые бэдэрхэ хэрэгтэй.

Уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ үнгэрһэн гушан жэлэй турша соо горитой ехэ зам гаталагдаа, илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ маша ехэ амжалтанууд түйлагдаа. Гүрэнүүдэй хоорондохи дайнуудые уридшалан саралга дэмы хооһон хэрэг бэшэ, харин түйлагдамаар зорилго мүн гэжэ эдэ жэлнүүд эли тодоор батадхан харуулаа. Зүгөөр энэ ушарһаа боложо, һанаа амархан байжа болохогүй. Дэлхэй дээрэ үнэхөөрөөл бата бэхи эб найрамдал түйлахын тулада үшөө ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, энэ харгы дээрэ зогсолтыншье, годируу бэдиргүүгээшье, тэрээнһээ байтагай, гэдэргээ сухарилтыншье байхагүйн түлөө тэмсэхэ байна. Энэ зам дээрэ горитой ехэ алхамууд эндэшье, ООН-ой Генеральна Ассамблей дээрэ, хэгдэжэ болохо, тиигээд бидэ энэ ниитын хүдэлмэридэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаадалсахын тула бэлэн байнабди.

Сессидэ хабаадагшад А. А. Громыкын хэлэһэн үгые ехэ анхаралтайгаар шагнажа, альга ташалгаар угтаһан байна.

МОСКВА. Горькиин нэрэмжэтэ үйлсэ. Агууехэ совет уран зохёолшын нэрэмжэтэ энэ үйлсын эгээл шуужатай газарта «Дружба» гэжэ номой магазин байдаг юм. Эндэ манай аха дүү оронууд болохо Болгари, Венгри, ГДР, Польшо, Румыни, Чехословаки, Югослави, Монгол, КНДР, ДРВ, Кубын номууд, альбомууд болон хэблэлэй бусад продукци наймаалагдадаг.

Эндэ элдэб наһанай, элдэб мэргэжэлтэй хүнүүдээр золгожо болоно. Ном худалдажа абахяа искусствоведүүд, түүхэшэд, хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэд болон бусад эрдэмтэд сугларжаг. Залуушуул, студентнүүд хододоо олон байдаг. Энэньшье гайхалгүй, юуб гэхэдэ, магазинай фонддо үдэр бүри шэнэ номууд орожол байдаг шуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 11 социалис ороной хэблэлэй продукци болон литература худалдадаг «Дружба» гэжэ номой магазин соо.

АПН-эй фото.

Номой таг

„ГОРОДОЙ БАСАГАН"

Буряадай номой хэблэл «Городой басаган» гэжэ номхониие буряад хэлэн дээрэ хэблэжэ гаргаба. Тэрэнэй автор—хүүгэдэй мэдээжэ уран зохёолшо **Людмила Фёдоровна Воронкова.** Ородһоо оршуулагша — **Гэлэгма Бадмаева (Доржиева).**

Номой удха тухай тобшоор хэлэхэ болоо һаа, иимэ. Ном соо хэлэгдэһэн үйлэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ болоно. Фашис «хирээнүүдэй» городто добтолхо үедэ Валя гэжэ бишыхан басаганай ажаһуужа байһан гэртэ бомбо унажа, хооһон торхо болотор галдажархёо. Валиин үнэһэн тоборогой дунда мэдээ орон гэхэдэ, эхэ Толя гэжэ дүү хүбүүн хоёройнь яһаншье олдобогүй. Валиие хүршэнэрынь абажа, тэрэниие дахуулаад, дайнһаа тэрьедэн, зүүн зүг тээшэ, аюулгүй тээшэ дахуулан ябаба. Зуураа хүрэжэ дулаасаһан газарнуудайнь нэгэн болохо Нечаево тосхондо ажаһуудаг Дарья Шалахина гэжэ юрын нэгэород эхэнэр өөрөө гурбан үхибүүтэйшье һаа, Валентиные басагашалжа абаба. Шэнэ бүлэдөө яажа байһан тухайнь, городой басаган аад, хүдөөгэй байдалда яажа дадаһан тухайнь, үргэһэн эхэеэ ажы гэжэ нэрлэдэг болоһонь тухайнь, уран зохёолшо эдир уншагшадта уран хурсаар хөөрэһэн байгаа.

Ном хэблэгдэхэдээ, эдир ород уншагшадта яһала һайшаагдаһан юм. Эхин классуудай сүлөөтэй сагтаа уншалгын программа соо үнинэй бүхөөр оронхой.

Тус номые оршуулхадаа, бишыхан буряад уншагшадай һонирхон уншамаар, уһан буряад хэлэтэй болгохо зорилго оршуулагшын урда табигдаа һэн. Гэлэгма Бадмаева-Доржиева урдаа т а б и г д а һан зорилгоёо юрэнхы дээрэнь бэелүүлээ гэжэ хэлэхээр. Зүгөөр геройнуудай хөөрэлдөөнэй хэлэн үшөөл хүсэд буряадшалагдаагүй гэхэ гү, али ёһотой яряанай болгогдоогүй.

Номые шэмэглэһэн зурагууд яһала гэмгүй. Номой удхатай зохилдуулһан зурагууд номой хальһанда, дотор гадар дээрэ, ном соогуур үгтэнхэй. Зурагуудыень уран зураашан **Р. Жимбиева** ород номойхиһоонь дабтан буулгаһан байна.

Буряад эдир уншагшад «Городой басагантай» түрэл хэлэнэйнгээ ашаар танилсаха аргатай болобо бшуу.

Ц. ДОНДОГОН.

ПОЕЗДНУУД ГАЗАР ДООГУУР ШУУМАЙЛДАНА

Час соо трамвайнууд нэгэ замаар 15 мянга хүрэтэр, харин троллейбусууд ба автобусууд бүришье үсөөн пассажирнуудые зөөхэ аргатай байна гэжэ мэргэжэлтэд тоолон гаргаа.

Иимэ саг соо мүнөөнэй метрополитен нэгэ замаар 45—50 мянган пассажирые зөөдэг байха юм. Москвадахи метрогой зарим лининүүдтэ энэ тоо 150 мянгада хүрэдэг байна. Харгы замдань ямаршье юумэнэй һаалта хэдэггүй дээрэһээ поезднууд хаһа саг соогоо хурдан түргөөр шуумайлдадаг. Нева мүрэнэй эрьедэхи хотын метрополитендэ — 40 километр, харин Москвадахи метрополитендэ харгы замай ашаглалгада оруулагдахада, поезднууд часай 41 километр түргөөр ябадаг байна.

Газар доогуур ябадаг транспортын ашаг олзотой, техническэ талаараа булюу байһыень мэргэжэлтэднай үни сэгнэнхэй. Ленинградтахи метрополитенэй хүдэлжэ эхилһээр хорёод жэл үнгэрөө. Мүнөө тэрэнэй лининүүдэй утань 45 шахуу километр болонхой. 1960 ондо ашаглагдажа захалһан Киевтэхи метрогой замынь 20 тухай километртэ хүрөө. Тбилисидэ, Бакуда газар доогуур лининүүд гаргагдаһан байха юм.

Москвадахи метрогой замай утань таһалгаряагүй ургана. Гэр байрын ба промышленна барилгын хэмжээе хүсэхын тула метрогой барилгашад үшөө түйлай ехэ юумэ хэхэ зэргэтэй. Гансал 1975 ондо зургаан шэнэ станци баригдажа, ашаглалгада оруулагдаха байна. Тиихэдээ метро баригшад инженернэ орёо бэрхэшээлтэй олон асуудалнуудые шиидхэхэ ушартай болоно. Жэшээнь, ниислэл хотын баруун-хойто замда Планерная гэжэ ерээдүйн станци шадар хэһэн хүдэлмэри тухайдаа Метростройн начальнигай орлогшо Социалис Ажалай Герой Татьяна Федорова намда хөөрөө һэн.

Барилгашад уһанай канал доогуур тоннельнүүдые малтаха ёһотой байгаа. Уһанһаа гурба метр тухай доогуур газарай хүдэлмэри хэхэ ёһотой бэлэй. Шорой хүргэлгын хэдэн арга хэрэглэхэ ушартай болоһон байха юм. Ашаяа бүрин харюулһан техническэ шэнэ шиидхэбэри дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ хэрэглэгдээ.

Энээнэй ашаар Москвадахи метрогой орёо бэрхэшээлтэй участок түсэбэй ёһоор баригдаһан байна. Техническэ шэнэ зүйл нэбтэрүүлһэн бүлэг эрдэмтэд, инженернүүд энэ хүдэлмэриингөө түлөө авторай үнэмшэлгэнүүдые абаһан байха юм.

Харьковтахи метрогой түрүүшын лини байгша оной август һарада ашаглалгада тушаагдан, поезднууд ябажа захалба. СССР-эй Транспортна барилгын министерствын тусхай шэглэлтэй эмхинүүд Минскдэ, Горькидо, Новосибирскдэ, Свердловскдо метро бариха проектнүүдые зохёон табижа байнхай. Байгал-Амарай түмэр замда газар доогуур ехэ барилганууд хэгдэхэ. Хоёр тоннель малтагдаха: Байгалай — 6,7 километр, Хойто-Муйска—15,3 километр. Һүүлшынхинь манай орон дотор эгээл утань болохо юм.

СССР-тэ метрополитенүүдые үргэнөөр бариха зуураа, совет мэргэжэлтэд Польшын, Болгариин, Венгриин, Чехословакиин, Югославиин, Индиин хани нүхэдтөө сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэнэ.

Совет мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар, техническэ туһаламжаар газар доогуур баригдаһан түрүүшын лининүүд тухайда Будапештын, Прагын хүн зон омогорхол баяртайгаар хэлэдэг байна. 24 километр утатай Варшавадахи метрогой түрүүшын ээлжээнэй барилгын эхилһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй, ПНР-эй гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлнүүдэй хоорондохи хэлсээн 1974 оной август һарада баталагдаа һэн. Мэргэжэлтэднай ханинартаа заабари зүбшэл үгэнэ, шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргадаг заводуудтай эдэниие танилсуулна. Шэрэм ба түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгын техническэ документаци Польшын метрогой барилгашадта дамжуулагдан үгтөө. Мытищинскэ машина бүтээдэг заводто гаргагдаһан шэнэ түхэлэй вагонууд Польшын метрополитендэ эльгээгдэхэ юм. Варшавадахи метро 1980 ондо хүдэлжэ эхилхэ.

Совет болон болгар метро баригшадай харилсаан улам бата бэхи боложо байнхай. Заабари зүбшэл абахын тула Болгариин бүлэг инженернүүд 1973 ба 1974 онуудта СССР-тэ хэдэн удаа ерэһэн байха юм. 10,5 километр утатай Софиин метрогой түрүүшын диаметрэй проект бэлдэхэдээ, «Софпроектын» мэргэжэлтэд совет нүхэдэйнгөө дүй дүршэлые үргэнөөр халан абаһан байна. Метро бариха тухай хэлсээнэй үндэһөөр Софиин метрополитенэй түрүүшын ээлжээн 1981 ондо ашаглалгада оруулагдаха ёһотой.

Владимир МИНКОВ,
АПН-эй корреспондент.

ТОЛИЛОГДООГҮЙ БЭШЭГЭЙ МҮРӨӨР

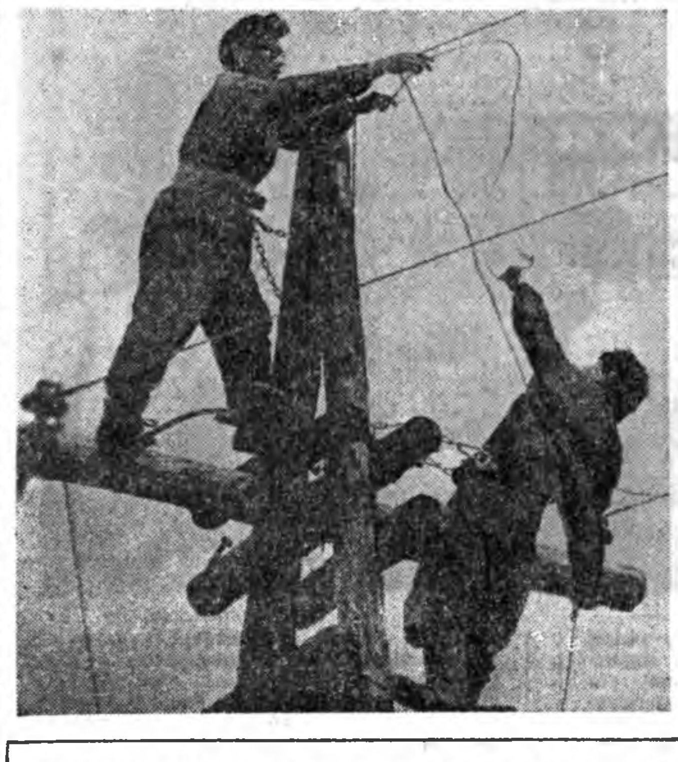
ЗОХИХО ХЭМЖЭЭНҮҮД АБТАА

Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой гурбадахи отделениин бүлэг хүдэлмэришэдһөө август һара соо манай газетын редакцида бэшэг ороһон юм. Ажахын экономико бэхижүүлхэ, тарян ба мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ тушааха талаар һүүлэй үедэ совхоз гээгдэлдэ оронхой, ажалшадай дунда эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын хүдэлмэри һулаар табигданхай гэжэ бэшэг соо хэлэгдэһэн байгаа.

Тэрэ бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгажа үзөөд, зохихо хэмжээ абахынь тула КПСС-эй Хэжэнгын райкомдо манай газетын редакци хандаһан юм.

«Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудай зариманиинь зүб гэжэ элирүүлэгдэбэ. Совхозой хүдэлмэришэдэй редакцида эльгээһэн бэшэг ажахын партийна комитедэй заседани дээрэ харагдажа, совхозой главна мэргэжэлтэд, отделенинүүдые эрхилэгшэд хабаадалсаа. Мүнөө совхозой директорээр, гурбадахи отделениие эрхилэгшээр хүдөө ажахын тусхай эрдэмтэй Д. Б. Борбоев, В. Ж. Лубсанов гэгшэд хүдэлнэ. Энэ совхоздо, мүн тэрэнэй гурбадахи отделенидэ табан жэлэй түгэсхэхы ондо үйлэдбэриин ажал ябуулга урданайхиһаа һайнаар ябуулагдана. Гурбадахи отделениин хонишодой 5 бригадын коллектив 1975 оной түл абалгын дүнгүүдээр зуутанай тоодо ороһон байна. Хонидой нооһо хайшалха, гүрэндэ худалдаха энэ жэлэй түсэбтэ даабари амжалтатайгаар дүүргэгдэнхэй. Ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгын, ороохо таряа хуряалгын хүдэлмэри байгша ондо эмхитэйгээр ябуулагдана.

Совхозой экономико саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ажалшадай дунда эмхидхэлэй ба ойлгуулламжын хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд хараалагдажа, парткомой заседани дээрэ баталагдаа» гээд КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Баяртуев Р. Г. манай редакцида һаяхан мэдээсэбэ.

хагүй байгаабди. Баярламаар лэ байна даа.

Холын энэ нютагта электрын элшэ хүсэ дамжуулха линиин татагдажа эхилһээр 6 жэл үнгэрөө. Энэ үе соо ехэ хэмжээнэй ажал бүтээгдэһэн байна. Эндэ «Бурятэнерго» управлениин оньһожоруулагдамал нүүдэл 56-дахи колонно һүүлэй гурбан жэлэй туршада ажаллаа. Тус колоннын коллективэй хүсөөр Түнхэнэй аймагай Туран тосхонһоо Мондо хүрэтэр ЛЭП-35, Мондоһоо Сорог хүрэтэр хоёр лини—ЛЭП-35, ЛЭП-10, Сорогһоо Орлик хүрэтэр ЛЭП-... татагдаһан байна. Тиигээд Орлигһоо аймагай холын нютаг бүхэн тээшэ лининүүд татагдаһан байха юм.

Ехэ хэмжээнэй энэ ажал бүтээхын тула хүдэлмэришэд, электромонтажнигууд шударгы һайнаар хүдэлөө гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мондоһоо Орлик хүрэтэр электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини татахын тула хүдэлмэришэд олон тоото орьёл үндэр хада ууланууд даабарита ажалдаа ханамжатайгаар хандажа, үндэр бүтээсэ туйладаг байба. Үрдань юрын малшад ябаһан эдэ нүхэд мүнөө һайн мэргэжэлтэй электромонтернууд, монтажнигууд болонхой. Тиимэһээ электрын лини таталга хадаа нютагай зоной дундаһаа дүршэлтэй кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ тон ехэ нүлөөтэй байгаа, — гээд аймагай электрификациин соведэй түрүүлэгшэ Нима Хайдакович Мандагаев хөөрэнэ.

Мондоһоо электрын лини Орлик хүрэтэр татаха хэрэгтэ Түнхэнэй аймагай РЭС-эй монтернууд, монтажнигууд айхабтар ехэ туһа хүргэһэн байна. Тэдэнэй хүдэлмэриие бригадир А. П. Сороковиков шадамар бэрхээр ударидажа, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа.

Аймаг дотор электрификациин соведэй эмхидхэгдэһэн түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, эршэтэй һайнаар хүдэлһэн монтажнигуудые онсолон тэмдэглэмээр. Николай Лаврентьевич Попов, Юрий Дмитриевич Соколов гэгшэд бултанһаа үлүүсэ һайнаар хүдэлжэ, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулжа ябаа. Тэдэнэр зургаадахи разрядай электромонтажнигууд болонхой.

Энэ ехэ хүдэлмэриин бүтээгдэһэнэй ашаар холын Ахын аймаг Ангар мүрэн дээрэ баригдаһан асари томо ГЭС-үүдһээ электрын элшэ хүсэ абадаг боложо, Сибириин нэгэдэмэл энергосистемэдэ оруулагдаба. Энэ ушарай аймагай экономико болон соёл культура саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ нүлөөтэй байхань дамжаггүй.

МҮНХЭ-ҺАРЬДАГ ДЭЭГҮҮР...

Ахын аймаг — манай Буряад ороной эгээл холын нютагуудай нэгэн. Энэмнай үндэр хада уулануудаар хүреэлэгдэһэн, байгаалиин ашагта малтамалаар баян, аршаан булагуудаар элбэг нютаг юм. Туруута ан гүрөөл, тураг шубууншье элбэг.

Аяар холын энэ нютагай ажалша бэрхэ малшадай, бүхы хүнүүдэй ажабайдалда һалхан мартагдашагүй ехэ баяр болобо: аймагай түб Орлик тосхон хүрэтэр электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини татагдаһан байна. Энэ ушар тушаа нютагай үндэр наһатайшуулай нэгэн Жалсаб Мунконов иигэжэ хөөрэнэ:

— Нютагтамнай багахан электростанцинуудай бии болоһоор хэдэн жэл үнгэрөө. Теэд тэдэ станцинууд биратай һайнаар хүдэлдэггүй бэлэй. Заримдаа керосинтай лампаар һууха саг ушардаг һэн. Мүнөө шэнэ лини татагдажа, айлнуудай гэрнүүдтэ үдэр һүнигүй һаруул һайхан болобо. Урда сагта энээн тухай һанаа бодолдоошье бидэнэр оруулжа шададые дабаха, дошхон урасхалтай хэдэн арбаад гол горхонуудые гаталха баатай болоо. Тиихэдэ намаг налхи болошоһон газаршье дайралдаа. Электрын лини татагшад ёһотойл баатаршалга гарган хүдэлөө.

— Нютагай хүн зон, илангаяа залуушуул энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Тэдэнэй дундаһаа М. Мунконов, Л. Чимитов, А. Иванов, С. Аюшеев, Г. Хайдуков, Д. Унжуев, Н. Самаев болон бусадые онсолон тэмдэглэмээр.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электромонтажнигууд ажалдаа.
Авторай фото.

СПОРТ

СССР-эй КОМАНДА ЭРХИМЛЭЭ

Москвада штанга үргэлгөөр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Эндэ хабаадалсаһан манай ороной суглуулагдамал команда дүн хамта 90 очко абажа, командаараа түрүү һуури эзэлбэ. Удаадахи хоёр һууринуудые Болгариин, Польшын спортсменүүд эзэлһэн байба. Эдэнэр тус тустаа 78—62 очкотой болоһон байгаа.

Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдөөд байһан мүрысөөнэй дүүрэхэдэ ТАСС-ай корреспондент түрүү һуури эзэлһэн спортсменүүдһээ иимэ асуудал һуража абаба: «1976 ондо үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадана чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө Монреальда болохо наадандa штангистнууд ямар амжалта харуулха болоноб?».

1975 ондо хүндэ атлетикээр дэлхэйн чемпионууд болоһошодой нэрэнүүдые дахада, Москвада харуулһан, мүн Монреальдашье дабтагдажа болохо мүрысөөнэй дүнгүүд иимэ:

Польшын Зигмунт Смальцеж (52 килограмм шэгнүүртэй) 237,5 килограмм үргэжэ, түрүү һуури эзэлһэн. 1976 ондо Олимпиин наадана чемпион болохоор бэеэ зэһэһэн Смальцеж эндэ 250 килограммай штанга үргэхэ зорилго урдаа табина.

Атанас Киров (Болгари) 56 килограммай шэгнүүртэн сооһоо 255,0 килограммай штанга үргэжэ, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Харин Монреальда тэрэ 267,5 килограммай штанга үргэхөөр бэеэ зэһэнхэй.

Болгариин Георгий Тодоров 60 килограмм шэгнүүртэй спортсменүүдэй дундаһаа 285,0 килограмм үргэжэ, эрхимлэһэн байна. Монреальда тэрэ 290 килограмм үргэхэ эрмэлзэлгэтэй.

СССР-эй Пётр Король 67,5 килограммай шэгнүүртэн сооһоо 312,5 килограмм үргэһэн байгаа. Тэрэ Монреальда 320 килограммай штанга үргэхэ зорилго урдаа табина.

Пётр Венцель (ГДР)—75 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй, 335,0 килограмм үргөө. Монреальда 352,5 килограмм үргэхэ зорилготой.

Валерий Шарий (СССР) 82,5 килограммай шэгнүүртэн сооһоо 357,5 килограмм үргэжэ, эрхимлэһэн байна. Монреальда тэрэ 370,0 килограммай штанга үргэхөөр хараална.

СССР-эй Давид Ригерт (90 килограмм шэгнүүртэй) 377,5 килограмм абажа, мүн лэ алтан медальда хүртэһэн. 1976 ондо Монреальда үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадан дээрэ 402,5 килограмм үргэхэ зорилготой.

Болгариин Валентин Христов 110 килограммай шэгнүүртэн сооһоо 417,5 килограмм үргэһэн. Монреальда тэрэ 427,5 килограмм үргэхэ юм ха.

Василий Алексеев (СССР) 110 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй. Тэрэ 427,5 килограмм үргэһэн байна. Монреальда болохо наадан дээрэ хэды шэнээн килограммай штанга үргэхэ хүсэтэйбта гэһэн асуудалда, иигэжэ харюусаа: «Энэ минии жаахан нюуса болоно. Мүрысөөн дээрэ диилэжэл гараха хүсэлэнтэйб».

(ТАСС).

ФУТБОЛ

ХОЖУВ. Табадахи бүлэгһөө Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн наадандa Польшын суглуулагдамал команда вице-чемпион Голландиин футболистнуудые 4:1 тоотойгоор шүүжэ гараба.

Энэ уулзалгын удаа табадахи бүлэгтэ Польшын футболистнууд дүрбэн наадаанһаа долоон очкотой болонхой түрүүлжэ ябана. Голландиин команда дүрбэн уулзалгаһаа вургаан. Италиин футболистнууд гурбан наадаанһаа гурбан очкотой болобо.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТО», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» сентябриин 24-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн 36-дахи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 38 (һур харбаан), 22 (коньки), 13 (санаар уһан дээгүүр һолжорхо спорт), 25 (санаар трамплинһаа һүрэлгэ), 45 (футбол), 11 (велоспорт).

«Спортлото-2» 26 (мотобол), 40 (аяншалга), 27 (мотоспорт), 43 (фехтовани), 7 (биатлон), 10 (буер).

(ТАСС.

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

ХЕЛЬСИНКИ

А. КУНЬЯЛАЙ ИНТЕРВЬЮ

ТАСС

Португалиин Компартиин генеральна секретарь А. Куньял «Тиедонантая» гэжэ газетэдэ интервью үгэхэдөө, иигэжэ мэдүүлбэ: Орон доторхи мүнөөнэй политическэ зүришэлдөөе зайсуулхын тула, түрүү үзэл бодолтой хүдэлөөн, революциин манлай болохо ДВС-ые бүри эдэбхитэй болгохо шухала. Энээнтэй дашарамдуулан, социализм байгуулха үг зорилготой демократическа политика бэелүүлхэ ябадал правительствын зүгһөө хангагдаха ёһотой. Энэмнай горитой саг соо шиидхэгдэхэ тон орёо хэрэг болоно.

Зүб политика хамгаалхын, революциин шухала хэрэгүүдые — национализаци, аграрна реформо, ажалшадай социальна туйлалтануудые һэжэглэлгэдэ оруулха гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдтэй тэмсэхын тула коммунистнууд саг зуурын зургаадахи правительствада оролсоо гэжэ А. Куньял тусхайлан тэмдэглэнэ.

Революционно хүсэнүүдэй бэхижэбэшье, фашизмын аюул усадхагдаагүй байһаар. Иимэ аюулай тохёолдожо магад байһые хараада абажа, оршон байдалһаа эшэ үндэһэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала гэбэ.

Революционно хүдэлөөндэ таарахагүй үүргэ дүүргэдэг, тон зүүнэй тала баридаг бүлэглэлнүүдые А. Куньял эрид буруушааба.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXX СЕССИ

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сесси дээрэ юрэнхы политическэ асуудалаар боложо байгаа хөөрэлдөөн юу харуулнаб гэхэдэ, шахардуу байдал һулаpуулха, политическэ харилсаа заһаруулха хараа шэглэл мүнөө сагай уласхоорондын ажабайдалай гол шэглэл болоод байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкин үгэ хэлэхэдээ дурадхаһан шахардуу байдал һулаpуулгын хэрэгые улам гүнзэгырүүлхэ гэһэн Советскэ Союзай амгалан ёһоной, бүтэмжэтэй тодорхой шэнэ үүсхэлнүүд сессидэ хабаадагшадай гол анхарал татана.

Финляндиин премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр О. Маттила үгэ хэлэхэдээ, ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договор баталалгые Финскэ правительство тон шухала удха шанартайда тоолоно гэбэ. Ядерна зэбсэг туршалгые бүрин, бүгэдэ ниитээрээ хорихо зорилготой совет шэнэ үүсхэл энэ шухала асуудал шиидхэлгые урагшань дабшуулха байха гээд найданабди гэжэ министр мэдүүлбэ.

Швециин гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Андерсон ядерна зэбсэг туршалгые хүсэд бүрин, бэгэдэ ниитээрээ хорихо тухай договор баталха гэһэн совет дурадхалые һайшаан дэмжэбэ.

Эндэ үгэ хэлэһэн Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Румор тиимэл һанал бодолтой байһанаа элирхэйлээ.

Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Дж. Каллагэн хөөрэлдөөндэ хабаадахадаа, ядерна зэбсэг хүсэд бүрин, бүгэдэ ниитээрээ хорихо договор баталха тухай асуудалаар Советскэ Союзай оруулһан дурадхал тушаа иигэжэ мэдүүлбэ: «Иимэ зорилгые Англи дэмжэдэг байгаа, тиимэһээ энэ үүсхэлэйнь урагшатай байхые хүсэнэбди». Ядерна зэбсэгтэ хиналта тогтоохын тула Холбоото Штадуудай ба Советскэ Союзай хэжэ байгаа ябуулгануудые мүн лэ һайшаанабди гэбэ.

ДРВ ба РЮВ-ые ООН-до абабал, энэ Организациин Уставай уг зорилго ба гол ёһонуудта бүрин харюусаха һэн гэжэ олохон делегадууд тусхайлан тэмдэглэнэ.

ВАШИНГТОН

ГЭМТЭ ЯБАДАЛ УЛАМ ОЛОШОРНО

ТАСС

Гэмтэ ябадал Америкын Холбоото Штадуудта улам олошоржо байна.

Иимэ үзэгдэлнүүд Америкын обществые нэрбэжэ байгаа эгээн аюултай үбшэн болонхой, зайлашагүй муу хойшолонгуудтай байжа магад, — гэжэ Америкын сенатор Фрэн Черч Эхэнэрнүүд-демократнуудай национальна клубта үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Сенаторай тэмдэглэһэнэй ёһоор, үнгэрэгшэ жэлдэ США доторхи гэмтэ ябадал 17 процентээр олошорһон байна. Энэнь тоо бүридхэлэй абтадаг болоһон 44 жэлэй турша соохи гэмтэ ябадалай эгээн ехэ ургалта болоно. Һүүлэй 15 жэлэй туршада алалсаанай тоо эндэ 106 процентээр, хүсөөр эдлэлгын, —143 процентээр, тонуул дээрмэнүүдэй — 225 процентээр нэмээ. Гэмтэ ябадалай «географишье» үргэдөө гэбэл, томо түбүүдһээ город шадар ба хүдөө нютагуудта тараһан байна.

Хэблэлэй һанамжын ёһоор, Америкын ямаршье городто барагтай сэнгээр револьвер буу худалдан абажа боломоро байһан ушар США-дахи гэмтэ ябадалай олошоролгодо бага бэшэ үүргэ дүүргэнэ. Һүүлэй мэдээнүүдһээ харахада, гансахан Нью-Йоркдо бүридхэлдэ абтаагүй 2 миллион шахуу буу бии юм ха. Буу абажа ябаһанай түлөө зэмэнь тон бага, олонхи ушарта өөдэгүйхэн яла түлэлгөөр хизаарлагдадаг байна.

Гэмтэ ябадалай олошоржо байһанай үшөө нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, «хүн хүндөө дайсан» гэһэн гол ёһо баримталдаг американ обществын байгууламжаһаа уг унгитай. Олохон американецуудай абари зан олонхи ушарта хубиингаа ашаг туһые үндэһэ болгон хубилна. Гражданин бүхэнэй оронойнгоо хүн зоной ба бүхы обществын үмэнэ дүүргэхэ уялгынь мэдэрэл «социальна талаар бэе бэеэ эдихэ» ябадалда булигдана гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Эдэ ушарнууд хуули заршам эбдэхэ ябадалда хүргэнэ, тиимэ үзэгдэлнүүдэй нэгэн болохо эмхи гуримгүй байдалай дэлгэрэлгэдэ туһална гэжэ Черч хэлээ.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХУРАЛДААНУУД

БЕРЛИН. Арбан нэгэн оронһоо, тэрэ тоодо Советскэ Союзһаа ерэһэн эрдэмтэд изотопуудые шэнжэлхэ конференцидэ (Гера хотодо) хабаадана.

Литосферэдэ, гидросферэдэ, биосферэдэ изотопуудай ямараар нүлөөлдэгые шэнжэлхэ хэрэгтэ туйлагдаһан шэнэ амжалтанууд тухай 70 гаран элидхэл зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

СОФИ. «Физика ба одо мүшэдэй хубилалта» гэһэн асуудалтай уласхоорондын түрүүшын хуралдаан Болгариин Белоградчик хотодо эхилээ. Энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ Болгариин, Венгриин, Польшын, Румыниин, Чехословакиин ба СССР-эй астрономууд хабаадана. Эдэнэр одо мүшэдые шэнжэлгын хэдэ хэдэн асуудал, энэ талаар саашадаа хамтаран хэхэ хүдэлмэриингөө асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байна.

ВАРШАВА. Социалис оронуудай түүхын багшанарай уласхоорондын 6-дахи суглаан эндэ нээгдэбэ. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Румыниин, СССР-эй, Чехословакиин ба Польшын эрдэмтэд, методистнууд болон багшанар зүблөөндэ хабаадана. Эрдэм, техникын эрид хүгжэжэ байгаа мүнөө сагта түүхэ зааха, залуушуулые патриотизмын ба интернационализмын суртал бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ, түүхэ шудалха үедэнь һурагшадта научна суртал бодол нэбтэрүүлэн хүмүүжүүлхэ ябадалтай холбоотой теоретическэ асуудалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

ЛИССАБОН. Уласхоорондын астронавтикын XXVI конгресс Португалиин ниислэлдэ боложо байнхай. Тэрэнэй хүдэлмэридэ дэлхэйн 37 ороной гурбан зуу гаран эрдэмтэд, тэрэ тоодо академик Л. И. Седов түрүүтэй совет делегаци хабаадана.

Эдэнэр 200 гаран научна элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэхээр хараална.

ВЕНЭ

МАГАТЭ-гэй генеральна конференци

ТАСС

Атомай элшэ хүсэ шэнжэлхэ уласхоорондын агентствын (МАГАТЭ) XIX Генеральна конференци Венэдэхи Хофбург гэжэ ордон дотор нээгдээ.

Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорой үндэһөөр, МАГАТЭ-гэй ажал ябуулгын аша үрые улам ехэ болгохо тухай асуудалнууд конференциин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаба.

МАГАТЭ-гэй генеральна директор С. Эклунд конференци дээрэ тоосоото элидхэл хээ.

Гурбан шэнэ гүрэн—Танзани, Катар ба Арабуудай нэгэдэмэл эмирадууд XXIX генеральна конференциин шиидхэбэреэр МАГАТЭ-гэй гэшүүд болобо.

ВАШИНГТОН

Дж. ФОРДДО ХОРО ХҮРГЭХЭ ГЭҺЭН ҺЭДЭЛГЭ ТУШАА

ТАСС

Сентябриин 22-ой үдэр Сан-Францискада США-гай президент Дж. Фордын бэедэ хоро хүргэхэ гэһэн шэнэ һэдэлгын гаргагдаһантай дашарамдуулан, финансын министр У. Саймон үгэ хэлэхэдээ, президентые сахин хамгаалгын түлөө харюусалга даадаг нюуса албанай ажал ябуулгын онол аргануудые наринаар шалгаха һанаатай байһан тухайдаа мэдүүлбэ. Энэ албан финансын министерствын мэдэлдэ байдаг юм ха.

Хоро хүргэхэ һэдэлгэ гаргагша С. Мур буутай ябанаха гэжэ һэжэглэгдэн, Сан-Францискада Дж. Фордын ерэхын урда тэ, сентябриин 21-дэ полициин зүгһөө баригдажа, нюуса албанай агентнүүдээр мүшхэгдөөд, тэрэл үдэшэндөө табигдаһан байгаа гэжэ Америкын хэблэл бэшэнэ. Түрүүшын мүрдэлгын элирүүлһэнэй ёһоор, С. Мур мүрдэлгэ хэдэг федеральна бюрогой түлөөһэтэ хобуушан байшоо. ФБР-эй тусхай түлөөлэгшэ энээниие мэдэрбэшье, гурбан һарын урда тээ С. Мурай туһаламжаһаа ФБР арсаһан юм гэбэ.

Президентын бэедэ хоро хүргэхэ һэдэлгын энэ һара соо хоёр дахин хэгдэһэнһээ уламжалан, шэнэ хуули гаргаха ба хубидаа буу хэрэглэлгые США-да шангаар хинаха зорилготой ондоошье хэмжээнүүдые абаха, гүрэнэй ба политическэ ажал ябуулагшадай аюулгүйе хангаха олон дурадхалнууд ороо. Түлөөлэгшэдэй палатын юридическэ нэмэлтэ комиссиин түрүүлэгшэ Дж. Коньерс хубидаа буу хэрэглэлгые, энгэй хүнүүдэй хэрэглэхын тула буу бүтээн гаргаха, орон хударaа ондоо тээһээ асарха ябадал хорихо хуулиин проект дурадхаба. Гэхэ зуура хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, ушар мэдэхэ хүнүүдэй һанамжын ёһоор, энэ дурадхалай абтахань найдабаригүй ха.

Хубидаа буу хэрэглэлгые хуулиин гуримаар хинадаг болохо гэһэн иимэрхүү һэдэлгэнүүд президент Дж. Кеннедиин, тэрэнэй аха сенатор Р. Кеннедиин, негрнүүдэй граждан эрхын түлөө мэдээжэ тэмсэлшэ Мартин Лютер Кингиин алуулһанай һүүлээр хэдэнтэ хэгдэһэн юм, теэд буунуудые бүтээдэг фабрикантнуудай ашаг туһые хамгаалагшадай зүгһөө эсэргүүсэлтын хэгдэһэнһээ уламжалан, буруу һүрэһэн байха гэжэ эндэ ажаглана.

ТОКИО

Хитадта „тусхай агентнүүдые" сүлөөлхэнь

ТАСС

Пекинһээ мэдээсэһэнэй ёһоор хаалтада байһан, зэбсэглэмэл американ-чанкайшист 95 тусхай агентые, мүн тэдэниие асарһан суднануудай экипажнуудай 49 гэшүүниие бултыень «сүлөөлхэ» гэжэ шиидхэгдэһэн тухай тэндэ соносхогдоо. Эдэнэр үймөө үүдхэхэ һүйдхэлэй ябуулга хэхын» тула КНР-тэ эльгээгдэһэн, «1962 онһоо 1965 он хүрэтэрхи үе соо баригдаһан байгаа.

Гэхэ зуура, Хитадтахи «соёлой хубисхалай» жэлнүүдтэ гэмнэгдэн хэһээгдэһэн хэдэ мянган хитад коммунистнууд — интернационалистнуудай, партийна ба гүрэнэй зургаануудай үнэн сэхэ хүдэлмэрилэгшэдэй зэмэнь болюулагдаагүй байна. Эдэнэй хуби заяан тухай Пекин дуугай байһаар.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентинын ниислэлдэ эхэнэрнүүдэй национальна съезд нээгдээ. Энэнь Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй хэмжээ ябуулгануудай нэгэн болгогдон үнгэргэгдэжэ байна. «Адли тэгшэ эрхэ, хүгжэлтэ, амгалан байдал» гэһэн уряа доро Аргентинын эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй шиидхэбэреэ хүлеэһэн асуудалнуудые, амгалан байдал хангаха хэрэгтэ хубитаяа оруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэнэ.

ДЕЛИ. Индиин ниислэлэй Литературын соведээр Делидэ литературна хуралдаан үнгэргэгдөө. Хинди, урду, пенджаб хэлэнүүд дээрэ бэшэдэг Индиин мэдээжэ поэтессэнүүд тэрээндэ хабаадаба. Энэ хуралдаан эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ажалай социалис журам» — түрүү бэшэг. А. Ефремовэй «Түрүүшын дабаан дабагдаа» гэһэн корреспонденци. Г. Клепиков — «Хадын саана машинанууд хүнхинэнэ», статья. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Түрүү зэргэдэ ябаха гээшэ хүндэтэй» — А. Коротаевагай статья. «Түрэл орон дотор». О. Куклинагай «Татарниковай хоёр бэшэгүүд» гэһэн корреспонденци. «Янтарна дуһалнуудые малтан абагшад» — В. Дунаевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Т. Волынцева—«Мүнөө үе сагые зүбөөр ойлгохо шухала». Исай Калашниковай «Шуһата зэбүүн саг» гэһэн романһаа ээлжээтэ хэһэг. Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Буруу аашатанай мүрөөр» гэһэн В. Гармаевай статья. С. Цыдыпов. «Шэдитэ араар». Тобшо һонинууд, үйлэ хэрэгүүд, баримтанууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.55— Дамжуулгын программа. 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Ухаалан зохёогшо». 10.40 — С. Маршак. «Арбан хоёр һара» (үнгэтэ). 11.10—«Совет хуулиин үндэһэн». 11.40 — «Дуун, романс, вальс» (үнгэтэ). 12.05 — Үхибүүдтэ — фильм. «Рыжик». 13.30—Забһарлалга. 13.40 — «Спорт тухай хөөрөөнүүд». 14.10 — «Бидэнэр БАМ баринабди» (үнгэтэ). 14.40 — «Юрын зүйл тухай хөөрөөн» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 16.00 — «Дуун—75» (үнгэтэ). 16.25—«Модо ургуулха» — документальна фильм. 16.35 — «РСФСР-эй габьяата артистка Л. Голубкинагай хабаадалгатай бенефис» (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Ургаса—75» гэһэн дамжуулга. 19.30 — Забһарлалга.

«Орбита». 19.40—«Юрын зүйлнүүд тухай хөөрөөнүүд» — кинофильм. 21.30 — «Дуун-75». 21.55 — «Модо ургуулха» — документальна фильм. 22.05 — «РСФСР-эй габьяата артистка Л. Голубкинагай хабаадалгатай бенефис» (үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30— «Юрын зүйл тухай хөөрөөн» — кинофильм.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Һурагшанарта зорюулагдаһан программа.

«Орбита» 19.00 — Москвагай Гүрэнэй соёл культурын институтай арадай хоорой концерт (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.30—«БАМ — мүнөө үеын агуу барилга» (буряадаар). 19.50 — «Табан жэлые — уридшалан!» 20.50 — «1975 оной Гүрэнэй шанда хүртэхын түлөө». А. Пахмутова. 21.30— Телевизионно һонин.

УНШАГШЫ[...] һонирхохол байхат

ТҮҮХЫН ҺОНИН ХЭШ[...]

Түүхэ болон хизаар ороной шэнжэлэгшэ Николай Пав... нич Макурин душэн табан... дэ манай ороной ажаба... тухай документнүүдые суглу... на.

Советскэ Союзай Комму... партиин түүхын бүхы үе... нүүдтэ хабаатай материал... тэрэнэй суглуулһан зүйлн... соо бии. Тарлашадай де... дүүдай Бүхэроссин съездһ... легадуудта хандаһан В. ... Ленинэй гар табилгатай ил... бэшэгэй анхан толилгод... «Окопная правда» газетын ... экземпляр документүүд... дунда байдаг. Суглуул... зүйлнүүдэй нэгэ эхэ 190... 1907 онуудай революцида ... рюулагдаһан. 1905 оной ... ната» воскресенин үйл ... рэгтэ зорюулжа, РСДРП-... Самарын комитедэй гарһа... тухай хуудаһа эндэ хара... болоно.

Куйбышевай электротех... ехэ хэлхэ холбооной институ... дай байгша, түүхын эрдэм... кандидат Н. П. Макуринэ... олдоһон шухаг материа... дынь багшалагдаһан ехэ туһа... лодог. Тэрэнэй лекци ... нинь түүхын ехэ һонин, ... толд амиды хэшээ болохо ... дэг юм.

ДЭЛХЭЙН ОЛОН АМИТАДТАЙ ЗООПАРК

Калининград хотын тэг... да байгаалиин жэгтэй һай... булан — зоопарк оршоно. Жэл бүри түрэнэй үүдэн... дэн зуун ехэ, багашье хү... обоорхо байдаг юм. Энд... һан элдэб янзын амиды ... надууд бултанай анхара... тадаг. Амарха, сэнэхэ... аятай зохид газар юм. ... тиимэһээ ороной зоопарк... директорнууд, научна хүд... ришэд эндэ бүхэсоюзна ... минарта сугларан байна.

Калининградай зоопар... дэлхэйн элдэб янзын амит... аймаг, ургамалай айхабт... баян зүйлнүүдые харахада... лэдэ олон юумэ харахан ... нэн, түбһэн юумэдэ гайхал... болиһон мэргэжэлтэдшье ... халсаха баатай болоо. ... бүхы дэлхэйн 250 ондо ... зын амитад, 1,500 тухай ... даралта аймагтаны тү... шэд тусхай байра, вольер... соогуур байна. Калининг... зоопаркда байдаг халуун ... ной амитадай экспозици ... хы Союз соо эгээл баян ... семинарта хабаадагшад ... но. Жэшээнь, саган носо... эгээл бишыхан бегемот, ... риин тайгадахи эрэн ... нэн гэхэ мэтэ уласхоор... «улаан дэбтэртэ» оруу... һан тон үсөөн болоһон ... ахай эндэ бии юм.

Зоопаркын байдалай ... шэнжэнь айлшадые ехэ... нирхуулна. Амитан бүх... байдаг нютаг оронойнь ... гаалиин эрхэ байдалда ... хэгээр тэрэнһээ тухеэр...

НАЙМАН ЗУУН ЖЭЛЭЙ ШЭЛ СЭЭГ

СССР-эй Наукануудай ... демиин Алас-Дурнын ... түбэй археологууд урданай ... хомор зүйл олоо. Партиз... хотодо дүтэшэг дунда ... жэлэй үедэ хүнүүдэй ... отог-хотон газарые досо... малтажа байхадаа, тэдэ... гайхалтай гоё һайханаар ... багашаг шэл сээг олобо. ... нөө байгша Приморин ... дайда дээрэ урдань ажа... һан тунгус угсаатанай эр... хэ элдэб хэрэгсэлнүүдэй ... та тэрэ шэлээр хэгдэһэн ... олдоо юм. Найман зуун ... саана һүүһан урда сагай о... суу эхэнэрнүүд тэрэ сээг... бэез шэмэглэдэг байгаа ... Энэ жэл археологууда ехэ ... тай байгаа. Тэдэнэр ... малтажа, урданай уран ... шуулай түб газарые оло... наййцуд, үдэгэйнүүд, ... дай холын элинсэ ... гууд урданһ түмэрөөр ... гар зэмсэг, керамическа ... лууртар гэр доторой ... хүнэй гоёолтонуудые ... айхабтар бэрхэ урашууд ... гэр сээг элирүүлжэ... дарханай тухай тамгат... хэхнүүд, түхэрэн хадууд... риной тоног, зэмсэг... мал, мүнгэ гүйлгэһэн ... тоборюулга, мүн уһанай ... линхобо сэсэгэй, загаһан... хэгэй нефрит шулууд... дүрэл зүүдхэлнүүдые. ... гэрэл гэхэ мэтэ археол... олдоһон байна. Тухай... тунгүс угсаатанай хэлэ ... бэшэгэн тэмдэгтэй тэбхэ... рэл анха түрүүшынхэ ...

(ТАСС).

РЕДАКТОР
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону...

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, ...
Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-..., зам. редактора — 2-68-..., зам. редактора — 2-62-..., отв. секретаря — 2-5..., секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-3..., промышленности и строительства — 2-61-35, ... строительства и быта — 4-69-58, культуры и ... — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-31, информации — 2-34-05, общественная ... ёмная — 2-56-62, машбюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н 01636. Заказ № 01...